ԺԸ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4793 | 15/28 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1901 | ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ | 17 ՇԱԳԱՆ 1319 | ԺԸ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4793

درعلیه ده غلطه ده (آره‌ولك) غزته‌سی اداره‌خانه‌سنه

ՊՈԼԻՍ Ղալաթիա, Նորատունկեան Խան

Les annonces sont reçues
à la Direction du Journal "AREVELK„
Galata, CONSTANTINOPLE.

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

20 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Ազգային, Գրական եւ Քաղաքական

20 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար	տարեկան	140	ղր.
» » » »	վեցամսեայ	70	»
» » » »	եռամսեայ	40	»
Օտար երկիրներու համար	տարեկան	40	ֆրկ.
» » »	վեցամսեայ	20	»

Դրամի փոխարէն փոստայի փոխ կ'ընդունուի, 115 ղրուշի փոխ 100 ղրուշի հաշուով։

Ծանուցման թղթատարի ծախքը բաժանորդաց կը վերաբերի։

Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն։

ՎԱՆԱՅ ՎԱՐԺԱՊԵՏԱՆՈՑԸ
ԵՒ
ՎԱՐԱԳԱՅ ՎԱՐԺԱՐԱՆ-ՈՐԲԱՆՈՑԸ

Ճիշդ 21 տարի առաջ էր որ Վանայ վարժապետանոցը Հոգաբարձուներու կուսակցութեան պատճառաւ փակուեցաւ, և ահա անկէ 21 տարի ետք միեւնոյն բաղդին կը վիճակի Վարագայ վարժարան որբանոցը, զի Նպաստից Յանձնաժողովի վերջին նստին մէջ տրուած որոշումը, այն է առաջիկայ դեկտ. 1էն դադրեցնել այդ վարժարանին յատկացուած նպաստը, տարբեր արդիւնք չունենար, ըստ որում Վարագայ վանքը իր տեղական միջոցներով չպիտի կրնայ շարունակել նոյն հաստատութիւնը, որ իր տեսակին մէջ առաջին և միակ վարժարան-որբանոց մըն էր։

Վարժապետանոցի և որբանոցի փակումներուն միջեւ 21 տարուան անջրպետին գոյութիւնը չէ անշուշտ որ այս երկու հաստատութեանց բաղդերուն մէջ նմանութեան եզրեր կը ստեղծէ, այլ երկուքին փակման պատճառներն են որ կատարելապէս համանման ենթադրել է. երկու անգամ հանդիսատես կ'ըլլանք միեւնոյն տեսարանին, առանց դժբաղդաբար առաջինին օրինակէն խրատուելու և երկրորդին տեղի տալէ զգուշանալու։

1881ին, երբ վարժապետանոցը վարող մարմինը դուռ փակել որոշեց, այնպէս մը բանաձեւեց իր պատճառաբանութիւնը թէ Վանեցիք ապերախտ գտնուած են վարժապետանոցը բացող անձին և վարող մարմնոյն դէմ իրենց յարուցած կուսակցութեանց և զիրար դատափետող ամբաստանութիւններուն պատճառաւ։

Իսկ այժմ, 1901ին, երբ Նպաստից Յանձնաժողովը կ'որոշէ փակել Վարագայ վարժարան որբանոցը,—ըսինք արդէն թէ յատկացուած նպաստը դադրեցնելը դուռ փակել կը նշանակէ—դարձեալ միեւնոյն պատճառաբանութիւնը կ'ընէ, թէպէտ անուղղակի կերպով, այսինքն այդ վարժարան-որբանոցի տեսչութեան պաշտօնին շուրջ ծագած պայքարները, կուսակցական վէճերը ու Պատրիարքարանի հրահանգները վարժարանի մէջ չգործադրուիլը պատճառ կը բանուին այդ աղէտալի որոշման, որուն դժուար հետեւանքը պիտի ըլլայ դեկտեմբեր ամսոյ մէջ, ձմրան խստագոյն սաստկութեան առջեւ, 120է աւելի մանուկներ, խեղճ տղաքներ անպատսպար՝ ձիւնի վրայ թողուիլը։ Թէ այդ վարժարան որբանոցին բարերարող զանազան բարեսէր անձերու ու մարմիններու խիղճը ու գութը չպիտի յուզուէր ի լուր այս որոշման, չենք կրնար հաւատալ. իսկ ինչ որ բնաւ չենք կրնար ըմբռնել և հաշտեցնել մարդասիրութեան, գթութեան և կարեկցութեան զգացումներուն հետ, այն է թէ կարելի ըլլայ թշուառ տղոցը պատժել, որովհետեւ անոնց հոգաբարձու մարմինը կամ Գաւառ. Վարչութիւնը անգործադրելի թողած է Պատրիարքարանէ ղրկուած թղթակցական հրահանգները կամ հրամանները՝ նկատմամբ վարժարան-որբանոցին տեսչութեան խնդրոյն։

Միթէ ուրիշ միջոց չկա՞ր տրուած հրամաններն անտեսողները պատժելու՝ փոխանակ վարժարանը փակելով խեղճ պատսպարեալները պատժելու։ Միթէ Պատրիարքարանը չէ՞ր կրնար լուծել Հոգաբարձութիւնը, պաշտօնանկ ընել Գաւառական Վարչութիւնը և ամէն անոնք որ կը յամառէին անտեսել իր հրամաններուն, երբ այնչափ համոզուած էր թէ տեսչութեան խնդրոյն շուրջ կազմուած երկու կուսակցութիւններէն միայն մէկը իրաւունք ունէր լիովին և միւսը բոլորովին անիրաւ էր։ Աշխարհի՞ն ո՞ր անկիւնին մէջ տեսնուած է որ վարժարանական կուսակցութեանց մէկին քով ըլլայ բոլոր ճշմարտութիւնը և միւսին քով՝ բոլոր սխալութիւնը։ Միթէ դեռ չէ՞ իմացուած թէ գաւառի հոգաբարձուական կուսակցութեանց մէջ, կիրքը ու ատելութիւնը ո՛րքան կը կուրցնեն երկու կողմը, և թէ ո՛րքան միակողմանի դատել է մէկ կողմին հաւատալ բոլորովին և միւսին բնաւ մտիկ չընել։

Բայց խնդիրը ատոր վրայ չէ։ Կրնայ ըլլալ որ Նպաստից Յանձնաժողովը կատարեալ համոզում գոյացուցած ըլլայ իր բողոքութեանց վրայ, որու մասին չէ որ մենք դիտողութիւն կ'ընենք, այլ դարձեալ կ'ըսենք ու կը պնդենք հէք տղոց վիճակին կարեկցութեամբ թէ, կ'արժէ՞ր, պէ՞տք էր որ կուսակցութեանց մէկը պատժելու համար միջոց՝ վարժարան որբանոցին փակումը վճռուէր, ան ալ այնպէս ձմեռ ժամանակ. զի մինչեւ որոշմանս գիրը Վան հասնի, դեկտեմբեր 1ն ալ կու գայ։ Գոնէ սեպտ. 1էն կամ աւելի առաջներէն տրուած և կանխաւ ծանուցուած ըլլար այդ որոշումը, ինչ և է, կամ գէթ մինչեւ մայիս 1 ժամանակ տրուէր, որպէս մեղմացուցիչ բան մը կ'ըլլար, իսկ երբ այսպէս նոյեմբերի 6ին որոշում կը տրուի դեկտ. 1էն գործադրուելու համար, բարկութեան և սրտմտութեան զգացումէ տարբեր շարժառիթ չի կրնար ունենալ։

Այլ որքան վշտալի է Նպաստից Յանձնաժողովի այս ցաւալի որոշումը, անկէ աւելի ողբալի է վարժարանի կուսակցութեանց անհաշտելիութիւնը ու կարծամտութիւնը, որ Վարժապետանոցի օրինակէն խրատուած՝ չզգուշացաւ այս աղէտը բերելէ Վարագայ վարժարան որբանոցին գլուխը։ Պէտք էր գուշակէին այս հետեւանքը։ Մայրաքաղաքիս լրագիրներէն մէկն ալ քանիցս ազդարարեց իրենց այս ըլլալիքը, բայց դժբաղդաբար կուսակցութեանց ոչ մէկը ականջ առաւ և ոչ միւսը։ Ահա այժմ թող ցաւին թէ մէկը և թէ միւսը, գիտնալով թէ պատասխանատու են այս աղէտին երկուքն ալ։

Յ.

ՏԱՐՕՐԻՆԱԿ ՄԱՏԱԿԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

ԱՐՂՆԻ-ՄԱՏԷՆ, 1 Հոկտ. 1901

Գաւառական երկար ուղեւորութեան մը միջոցին, գաւառագլուխ եղող սոյն կառավարչանիստ քաղաքն ալ այցելելու պէտքն ունեցայ և քանի մը օրէ ի վեր հոս կը գտնուիմ։ Քաղաքը ամբողջ 1300 տուն բնակիչ ունի, 130ը՝ բնիկ Հայոց, 80 տուն չէլլեկներէ հոս հաստատուած Հայոց, 180 Յունաց և մնացորդը ամբողջ Թուրքերուն կը պատկանի։ Ձոր մը՝ որուն մէջէն առուակ մը հոսելով քաղաքին յառաջակողմէն անցնող Տիգրիսի սկզբնական մասին կը միանայ, քաղաքը երկու մասի կը բաժնէ։ Հայերը ընդհանրապէս կը բնակին ձորին աջ կողմը, ուր՝ կը գտնուին նաեւ կառավարական պաշտօնատունը և Յունաց եկեղեցին, մինչդեռ Յունաց վարժարանն ու բնակարանները կը գտնուին ձորին ձախակողմեան բարձանց վրայ։ Մեծ շուկան ու մզկիթը կը գտնուին այդ բարձանց ստորոտը։

Տեղացիք նիւթապէս նախանձելի դիրք մը ունին շնորհիւ պղնձի հանքերուն, որոնց շահագործումը կայս. բարեհաճ տնօրինութեամբ մը հասարակութեան թողուած է։ Մերայիններէն մեծ մասը վաճառականութեամբ և արհեստով կը զբաղին, առանց բոլորովին թող ընելու նաեւ հանքագործութիւնը, որ ժամանակաւ թէպէտ ամբողջովին իրենց ձեռքն էր, սակայն ներկայիս մէջ մեծ մասամբ Թուրքաց և Յունաց ձեռքն անցած է։

Հայերը և Յոյները մէկ մէկ եկեղեցի ու վարժարան ունին։ Թէեւ երկու տարրերու բնակչութեան թիւը հաւասար է գրեթէ, սակայն զարգացման մէջ, միեւնոյն համեմատութիւնը չունին անոնք։ Թէ՛ նիւթապէս, թէ՛ կրօնապէս և թէ կրթական տեսակէտով՝ Յոյները շատ բարձր դիրք մը ունին քան Հայերը։ Առաջիններու մէջ աղքատիկ տուներ բազմաթիւ են և մեր մէջ ալ թէպէտ չեն պակսիր այդպիսի անձնաւորութիւններ, սակայն անոնք իրենց վարժարանն ու եկեղեցին շատ լաւ կը նային և իրենց զաւակներու իմացական զարգացման մեծ հոգ ու խնամք կը տանին, մինչդեռ մերինները կատարեալ անտարբերութիւն ցոյց կու տան։

Այս եօթնեակին մէջ ամէն առտու եկեղեցի երթալէ յետոյ՝ հազիւ երէկ կիրակի առտուն եկեղեցական արարողութեան մը ունկնդրելու բաղդն ունեցայ, և այն ալ առանց Ս. Պատարագի մատուցման։ Ծերունազարդ քահանան հակիրճ ծանուցմամբ մը յայտնեց թէ ինք թէպէտ ամէն կերպով պատրաստ Ս. Խորհուրդը մատուցանելու, սակայն դպիրներու չգոյութենէն չպիտի կրնայ։ Իր խօսքերէն կ'երեւէր թէ խնդիր մը գոյութիւն ունի. ուստի անկէ տեղեկութիւններ խնդրելով՝ վերջապէս կրցայ լիակատար ծանօթութիւն մը ստանալ տեղւոյն թեմական գործերուն նկատմամբ, որոնք բոլորովին անկերպարան վիճակի մը մատնուած են։

Վարժարանին միակ դասատու-ուսուցիչը՝ Բալուցի մը՝ որ Կ. Պոլսոյ մէջ ալ պաշտօնավարած է, չորս երկար տարիներ յոգնելէ, ջանալէ յետոյ, Թաղական Խորհրդի անդամներու անտարբերութեան չկրնալով տոկալ, ներկայ տարեկան արձակուրդին, վերջնապէս հրաժարելով մեկներ է։ Յուլիս ամսոյ սկիզբէն ի վեր Թաղական Խորհրդի անդամները ուրոյն ուրոյն կը ջանան նոր դասատու-ուսուցիչ մը ճարել, քանի որ երբեք նիստ ըրած չունին, համախոհ բան մը կարենալ ընելու համար։

Աղքատական կալուածները տարեկան 7000 ղրուշէ աւելի հասոյթ մը կը գոյացնեն, և ո՛չ ոք, նոյն իսկ Թաղական Խորհրդի անդամները գիտեն թէ ի՛նչ կ'ըլլայ այդ գումարը։ Որու որ դիմեցի, Խորհրդին գանձապահը մատնանիշ ըրին, ինչպէս ինք կը պատասխանէ թէ դրամները երբեմն է որ ինք կը գանձէ ու կը հաւաքէ, բայց սա որոշ նպատակաւ որ գումարը մեծցնէ ու նոր կալուածներ գնէ։ Դիտողութիւն մը ընել իրեն միթէ կարելի՞ էր, քանի որ ինքը ընդհանրութեան օգուտը կը մտածէր, առանց խորհելու թէ Ազգին մանկանց փողոցները կը թափառին առաւօտէն մինչեւ իրիկուն, ուսընդունակ կորսնցնելով քերթական ատենական պահերն—տարիները, գուցէ վայրկեանէ վայրկեան սպասելով նոր դաստիարակին ժամանման։ Մինչդեռ աշնան այս եղանակին, մեծ-աղան հազիւ կը խորհի նամակ մը գրելով վարժապետ մը հրաւիրել։

Ազգին դրամը հաւաքելով իր քով պահող այդ չորբաճիին թէպէտ չեմ յուսար որ չարամիտ նպատակ մը ունենայ, սակայն և այնպէս անյիշատակ ժամանակներէ ի վեր իր այդ տարօրինակ մատակարարութեան եղանակին հետեւելով հանդերձ, հասոյթներու գումարին նոյնը մնալով, իր մատակարարութեան եղանակին վրայ լաւ գաղափար մը չի տար։

Ասոնք հոս ամէնուն գիտցածն են և ամէնուն բերանն այս խօսքն է. քահանան միշտ իր վարժապետ-դպիրներն կը սպասէ և մանուկներն ալ իրենց դաստիարակ-ուսուցիչին, բայց ո՛չ ոք կը համարձակի ուղղակի գանձապետին դիմելով բացատրութիւն պահանջել և կամ նոյն իսկ դիտողութիւն ընել։

Քաղաքը հոգեւորապէս Բալուի վիճակին կը պատկանի և երբ անցեալները Վիճակին Առաջնորդական փոխանորդ՝ Տ. Նիկողայոս Վ. Ֆրանկիւլեան հոս եկեր է, միեւնոյն անկերպարան վիճակը արդէն գոյութիւն ունի եղեր, բայց ո՛և է դարման չէ տարած։ Այս օրերս ալ կ'իմանամ թէ Տ. Նիկողայոս Վ. Բալուէն ալ մեկնելով իր ծննդավայրը՝ Մազգերտ գացեր է, երեսի վրայ թողլով իր Վիճակին հովուութիւնը։

Երբ Կայս. կառավարութիւնը դաստիարակութեան գործին ա՛յնչափ մեծ խնամք կը տանի և այդ մասին ամէն դիւրութիւն կ'ընծայէ, մերիններուն այս անտարբերութիւնը ցաւալի հակապատկեր մը կը ներկայացնէ, որուն համար ամէն յանցանք միակ անձի մը վրայ ծանրաբեռնելով ըսել ու գործին մէջէն ելլել անկարելի է. պէտք է որ ամէն անհատ առանձին և համերաշխաբար իր պարտքը կատարէ։ Ինչո՞ւ թողուլ որ միակ անձ մը իր խելապատակին մէջ ստեղծած տարօրինակ մէկ մատակարարութեան հետեւանքով պատճառ ըլլայ այդ մանկտւոյն բարոյապէս մահացման։ Ամէնքն ալ պարտին առաջքը առնել այդ բարոյական անկումին, եթէ երբեք իրենց քովը ջանասիրութեան ու կրթասիրութեան զգացում մը կամ գէթ անոր փոքրիկ մէկ նշոյլն իսկ կը գտնուի։ Ո՛չ մէկ կերպով պատուաւոր է իրենց այդ անկերպարան վիճակը, մանաւանդ որ Մադէնցին տնտեսական տագնապէն ալ չէ նեղուած։

ՏԻՏԵՐՆԱԿ

ՌՈՒՍԱՀԱՅ ԹԱՏՐՈՆ

«ԱՆՄԵՂ ՄԵՂԱՒՈՐՆԵՐ»

Ռուս տաղանդաւոր թատերգակ Ծանօթ Օստրովսկիի կատակերգութիւններից մէկն է Անմեղ մեղաւորներ։ Պէտք է նկատել որ աւարտված և մնայուն նշանակութիւն ունեցող կատակերգութիւնները ընդհանուր գրականութեան մէջ առհասարակ այնքան էլ շատ չեն։ Կատակերգական կատարելապէս ստեղծագործութիւնների համար անհրաժեշտ են որոշ նախապայմաններ, մասնաւոր լայն հորիզոն, բազմակողմանի զարգացում, ջերմ, թրթռուն, բայց ոչ միշտ բոցավառ սիրտ, զգայուն, ազատասէր, բայց ներողամիտ, խաղաղ հոգի. միայն այս յատկութիւնների խառնուրդից է բղխում իսկական հումորը, որ մի փիլիսոփայի ասելով ուրիշ բան չէ, բայց եթէ «այսպէս կոչված արեգակնական ներդաշնակութեան մի ակկորդը» կամ ուրիշ խօսքով՝ իր անմիջական վշտի կապանքներից ազատված ոգին որ իր գէթ վերացական անկախութեամբ զգացմունքի հակասութիւնների յորձանքը հարթում, մեղմացնում է։ Այս ազատագրված ոգու կենսուրախ արտայայտութիւնների և տանջվող, տառապող զգացմունքի մելամաղձոտ հեկեկանքի միախառնվելուց, ձուլվելուց են առաջ գալիս արիստոֆանեան ստեղծագործութիւնները։

Առանց այս ազատագրութեան, առանց այս ինքնաաբստրակտութեան, անմտածելի է և ոչ մի հումոր, լինի դա երգիծաբանական, թէ սանտիմենտալ։ Իսկ այս ինքնաաբստրակտութիւնը, բացառիկ մտքի և հոգու որոշ առանձնայատկութիւններով օժտված տաղանդներին միայն է վիճակված։ Մեզ թւում է որ Օստրովսկին զուրկ չէ այս հազուագիւտ առանձնայատկութեան նշոյլներից։ Նա ունի մի տաք և զգայուն սիրտ, բայց որ գլխաւորն է՝ դիտելու նուրբ ընդունակութիւն. նրա կատակերգութիւնները առհասարակ ռէալական բնաւորութիւն են կրում, հեռի այն հին յունական կոմեդիայի իդէալական և նոյն իսկ Շեքսպիրի կատակերգական ստեղծագործութիւնների յատուկ ֆանտաստիկ-ռոմանտիկական գծերից։ Նրա ռէալական հասարակութեան պատկերներից մէկն է այն, որ նա կեանքը դիտելուց յետոյ փորձում է վերարտադրել այնպէս, ինչպէս որ նա գոյութիւն ունի։ Կեանքը առհասարակ միայն ողբերգական եղելութիւնների մի ցանց չէ, ոչ էլ կատակերգութիւնների, այլ աւելի ճիշդ՝ ողբերգա-կատակերգութիւնների մի շղթայ է, որի օղակների բազմերանգ արտադրութիւններ, հոգեկան պէսպիսութիւններ են արտայայտում, և լուրջ ու թեթեւ, և տխուր ու զուարթ, և մաքուր ու ապականված, և չար ու բարի։ Անմեղ մեղաւորներ-ի մէջ կեանքի այս ճիշտ ըմբռնումը բաւականին չափաւոր կերպով է ցոլանում. դա ոչ թէ մի հասարակ, այլ իսկապէս ողբերգախառն մի կատակերգութիւն է։

Օստրովսկու կատակերգութիւնը թէեւ իրական խոշոր գծերով է հիւսուած, բայց պէտք է նկատել որ զուրկ չէ նաեւ արուեստական կողմերից, թէեւ նա չէ փայլում ինտրիգներով և զարդարուն պատկերներով, բայց և այնպէս ըստ էութեան, Ֆրանսական կոմեդիաների կնիքն է կրում, տպաւորութեան, էֆֆեկտի,—հոգեկան զօրեղ ըմբռնումների համար գործ է դրված ամենանուրբ հոգատարութիւն։

Խաղը որ անցեալ ուրբաթ հոկտ. 21ին, Թիֆլիսի ժողովարանի դահլիճում, հանդիսականների վրայ միայն բաւարար տպաւորութիւն գործեց։ Տիկին Սիրանոյշը Կրուչինինայի դերը բաւականին լաւ տարաւ. առանձնապէս երկրորդ գործողութեան մէջ՝ տիկնոջ խաղը շատ կենդանի էր և ազդու։ Չենք կարող ուշադրութիւն չդարձնել այն հանգամանքի վրայ, որ տիկնոջ խաղի տպաւորութիւնը նսեմանում էր երբեմն և այն պատճառով, որ նա մի քանի անգամ նկատելի կերպով կարծես մոռացութեան էր տալիս որ ինքը բեմի վրայ է գտնւում, մի ակամայ ներքին մղումով թէ կամովին հեռաքրքրութեամբ դահլիճին էր դառնում։

Միւս գլխաւոր դերակատարներից առաջինը Պ. Աբելեանն էր, որ կատարում էր Նեզնամովի դերը. ապօրինի զաւակի անբռնազբօս կոպտութիւնը, պարզութիւնը, անկեղծութիւնը, կեանքի ճնշումների, զրկանքների տակ կազմակերպված բնաւորութեան բիրտ գծերը նա գեղարուեստական ճաշակով մտածված և տպաւորիչ կերպով արտայայտեց։ Կոմեդիայի ներկայացումից յետոյ, դրվեց մի վօդեվիլ՝ Ճարահատեալ դերասան, որ փոխադրութիւն է վրացերէնից։ Ներկայացման ժամանակ հանդիսականների մի մասը թողեց դահլիճը. մի պարոն մինչեւ անգամ աղաղակեց «վարագոյրն իջեցնել»։ Այս անախորժ դէպքերի վերաբերմամբ չէ կարելի ի հարկէ թատրոնական դահլիճի սահմաններից դուրս գալ, և դուրսը կատարված անցքերի նկարագրութեամբ զբաղուել. բայց չէ կարելի մեր սահման ներում մատնանիշ չանել, որ շատ ցանկալի կը լինէր, եթէ դերասանական խումբը խնամքով վերաբերուէր դէպի բեմադրութիւնը և ասպարէզ չհանէր այնպիսի պիէսներ, որոնք կարող են լուրջ թիւրիմացութիւնների տեղիք տալ և մինչեւ իսկ խմբի վարկի տեսակէտից անախորժ եղելութիւնների առիթ դառնալ։

ՄԵՐ ԹՂԹԱԿԻՑՆԵՐՈՒՆ

Կը խնդրուի մեր թղթակիցներէն եւ յօդուածագիրներէն որ իրենց ձեռագիրները թուղթին մէկ երեսին վրայ միայն գրեն, տպարանի աշխատութեանց դիւրութեան համար։

ՃԱՄԲՈՒ ՆՈԹԵՐ

Դ.

Հետեւեալ օրը, կէս օրէն յետոյ, Նաւով Նիկիոյ Նոր գիւղը գացինք։ Ժամ 7ին, Նաւով ճամբայ ելանք. Նպաստաւոր հով մը կը փչէր և նաւը կը սուրար լճին վրայէն։ Նաւուն մէջ ճամբորդներ կային, որոնք հետեւեալ առտուան համար Նիկիա ապրանք կը տանէին։ Ժամ 9ուկէսին Նիկիոյ Նոր գիւղը հասանք։ Լճին եզերքը կը գտնուի այս գիւղը, որուն բնակչութիւնը Հայերէ կը բաղկանայ. դպրոցն խեղճուկրակ շէնք մըն է, հին ձեւով կառուցուած։ Դպրոցը 10 15 տղաներ ունէր. յայտնի է թէ քանի՛ ոսկի ծախք կրնայ ընել այս տեսակ դպրոց մը։ Եկեղեցին կոկիկ է և քարաշէն. մէջը գտնուած պատկերներուն վրայ երբեք արուեստ ըսուած բանը չկայ։

Այս գիւղը 80—85 տարի առաջ հաստատուած է, որուն բնակիչները Պիլէճիկի կողմերէն գաղթած են. Նախապէս 500 հոգիէ աւելի մարդ կայ եղեր. այսօր, հազիւ 40—50 այր մարդ և քիչ մը աւելի կին ու տղաքներ կը գտնուին՝ ընդ ամէնը 150ի մօտ. աւելի աղքատ մըն է քան գիւղ մը։ Լիճին շատ մօտ է. ուստի ամառ լիճը միշտ յառաջանալով երբ դարձեալ կը քաշուի եղեր, տիղմ մը կը թողու որ ամբողջ ամառ ախտ հանելով, օդը կ'ապականէ։ Ջերմի կեդրոն, չկայ մէկը որ առողջ ըլլայ. ամէնուն երեսներն ալ դեղնագոյն, կենդանութիւն ըսուած բանը չը կայ, մեռած գիւղ մը. զուարթութիւն, խնդալ, ժպիտ մ՛ փնտռեք հոն, ամէնէն տարեցը այր մարդը 40-50 տարեկան է, կիները քիչ մը աւելի կ'ապրին։ Չկայ մէկը որ քանի մը անգամ ամառնային հիւանդացած չըլլայ. Հակառակ օդին գէշութեան, երկիրը պտղաբեր է. ատոր համար ժողովուրդը աւելի յանձն կ'առնէ մեռնիլ հոն, իր ստացուածքին մօտ, քան երթալ ուրիշ տեղ ապրիլ։ Ջուր չունին, հետեւաբար լիճէն կը խմեն. հոն բնութիւնը որքան նպաստաւոր է բոյսերուն, կենդանիներուն, այնքան աննպաստ է մարդոց համար։ Բնութեան այդ դժբախտ զաւակները դժբախտ են նոյնպէս հոգեւոր մխիթարութենէ։

Եկեղեցիէն յետոյ, քահանային հետ գացինք լիճին եզերքը քիչ մը վայելելու համար Նիկիոյ լիճին աղուոր տեսքը և դիտելու համար արեւուն վերջալոյսը, որ ոսկի ճառագայթներով կ'ողողէր ամբողջ լիճը. այդ պահուն հրաշալի էր անոր տեսարանը։ Գիշերը հոն անցուցինք մժեղներու ձանձրացնող և անտանելի երաժշտութեան մէջ։ Հետեւեալ առտուն, կառքով Նիկիոյ ճամբան բռնեցինք։

Երեք քառորդէն Նիկիա հասանք և ուղղակի պանդոկ իջանք։ Բազարի օր էր, շրջակայ գիւղերէն հոն թափուած էին, ապրանք ծախելու և ապրանք առնելու համար։ Նիկիոյ Նոր գիւղի օդէն լաւ է այս տեղի օդը։ Քիչ մը հանգստանալէ յետոյ, տեղւոյն Յունաց քահանային հետ պտոյտի ելանք։ Նախ և առաջ գացինք Ս. Սոֆիա եկեղեցին, հիմա աւերակ, երեւոյթը ցոյց կու տայ որ անցեալին մէջ շատ նշանաւոր շէնք մըն է եղեր. Նորոգութիւն մը կատարուելուն պէս կրնայ վերստին իր նախկին փառաւորութիւնը ստանալ։ Աւերակներու և պարտէզներու մէջէն անցնելով՝ գացինք Եէնի Շէհիրի դուռը, ուրկէ մտած և քաղաքին տիրած են։ Հոս երեք Տոմինիկեան վարդապետներու հանդիպեցանք՝ որոնք Նիկոմիդիայէն պտոյտի համար եկած էին։ Ամբողջ քաղաքը դիտելու համար պարիսպին վրայ ելանք. պարիսպը բաւական լայն է՝ 360ի չափ աշտարակ ունի եղեր, որոնք հիմա աւերակ են։ Յետոյ գացինք Լէֆքէ Գափուսի կոչուած դուռը, որուն ալ

—)։ 32):(—

ԺԻՒԼ ՄԱՐԻ

ԱՐԳԻԼՈՒԱԾ ՊՏՈՒՂԸ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

ԺԷՐՕՄԻ ՊԱՋԱՐԻՆ ԱՂՈՒՈՐ ԱՂՋԻԿԸ

Դ.

ԺԱՆ ԲԼԷՐԺԱՆ ԿԸ ՀԵՏԱՊՆԴՈՒԻ

—Ըսել է կ'ընդունի՞ք։

—Անտարակոյս...

—Այն ատեն։

—Այն ատեն դուք հետապնդեր էք անոր... բայց ճամբու փոփոխութիւններ կան՝ որոնք սխալմամբ մը հաւանական կ'ըլլան... կրնա՞ք հաստատել թէ քանիցս ձեր աչքէն չկորսնցուցիք այդ Ժան Բլէրժանին կառքը։

—Այո՛, աչքէս կորսնցուցի, բայց շատ քիչ ատեն։

—Ո՞վ ըսաւ ձեզի թէ այդ կարճատեւ միջոցին ուրիշ ինքնաշարժ կառք մը անոր տեղ չէ առած, քանի որ այդ տեսակ կառքերը, ամէնքն ալ, ձեւով, իրարու կը նմանին. եթէ միեւնոյն գոյնով ըլլան, անկարելի է իրարմէ զանազանել։ Ատոր համար, պէտք է մօտէն քննել՝ հասկնալու համար անոր տարբերութիւնը իր մանրամասնութեանց մէջ։ Բնականաբար, Շան զ'Էլիզէի ճամբով մինչեւ Մուրիլօ փողոցը եկաք, քանի որ Պոլոնիէ անտառէն կը դառնայիք։ Մինչ ես քարափներու և Քոնքորտի հրապարակին ճամբով դարձայ։ Ակներեւ է թէ ձեր Բլէրժան կոչած մարդը հոսկէ անցած ըլլալու է. իմ կառքս անոր կարծեր էք։ Ասիկա է ճշմարտութիւնը, պարոն, կամ գէթ ասոր մօտ բան մը։

Կասբար չհաւատալու երեւոյթ ունէր։ Ժիւվարթէն ոտքի ելաւ։

—Չեմ գիտեր ինչո՛ւ համար փափաք մը կը զգամ ձեզ համոզելու... անդիմադրելի համակրութիւն մը կը զգամ ձեր նկատմամբ... կը սիրեմ հանդարտ ու արի մարդիկը... Դուք այդ երկու յատկութիւններն ալ ունիք...

Ու Կասբարը թեւէն առնելով՝ սրահէն անցաւ ու իր աշխատութեան սենեակը տարաւ։ Հոն, մէջտեղը, լայն գրասեղան մը կար, ուր դրուած էին թուղթեր, նամակներ ու ամէն տեսակ թղթածրարներ։ Պատին երկայնքը կը գտնուէին քարթօններ ու դրամարկղը։

—Պարոն, իմ տեղս անցէք և պրպտեցէք սա նօթերը, նամակները ու բոլոր թղթածրարները, որոնց ընթերցումէն պիտի համոզուիք թէ երկար ատենէ ի վեր հոս կը բնակիմ, ուր հաստատուած էին նաեւ իմ հայրս ու մայրս։ Անոնց մահուընէն յետոյ ալ բնակութիւնս չփոխեցի։ Ասիկա պիտի հանդարտեցնէ ձեզ սա պարագայով որ ուզած ատեններնիդ պիտի կրնաք հոս գտնել զիս։

—Այո՛, համոզուած եմ թէ Կիյոմ Ժիւվարթէնը դուք էք։

—Պէտք է ապացուցանէք թէ միեւնոյն ատեն կրնամ Ժան Բլէրժանն ըլլալ։

Կասբար չպատասխանեց և խոհուն կերպարանք մը առաւ։

—Չեմ ուզեր որ ամենափոքր տարակոյս մը ունենաք իմ մասին։ Ձեր կատարած հետապնդումներուն պիտի օգնեմ։ Կը վախնա՞ք որ Ժան Բլէրժան ծածկուած է Կիյոմ Ժիւվարթէն անուան փոխառութեան մը դիմակին տակ, ու կրնաք ձեր ձեռքէն փախցնել զայն, առանց իր արժանի պատիժին ենթարկելու։

Կասբար կարմրեցաւ ու գլուխը վեր հանելով.

—Այո՛, այդ մտածումը ունեցայ։

—Ես անկեղծ մարդիկը կը սիրեմ. շատ լա՛ւ, ձեզ համոզելու համար միակ միջոց մը մնացած է։ Դէմ առ դէմ կուգանք այդ աղջկան հետ և այն ատեն ամէն ինչ երեւան կ'ելլէ։

—Այո՛, միակ միջոցն է։

—Միայն թէ այսօր չըլլար ատիկա, որովհետեւ ի՛նչ պատրուակով աղջկան տունը պիտի տանիք՝ զիս, նախ հօրը պէտք է հաղորդել իր աղջկան յանցանքը։

—Ճիշդ։

—Ուրեմն պարտէզին մէջ իրար կը տեսնենք։

—Այո՛, վաղը, պարտէզին մէջ. ատիկա անպատեհութիւն չունի։

—Վաղը, ո՞ր ժամուն որ կ'ուզէք։

—Ժամը տասնին։

—Շա՛տ լաւ։ Ինծի համար շատ դիւրին պիտի ըլլայ այս իրիկուն կեղծիքս դնել ու հետքս բոլորովին կորսնցնել տալ ձեզի... եթէ երբեք Ժան Բլէրժանը ըլլայի... ուստի կը հրաւիրեմ ձեզ այս իրիկուն հոս մնալու. միասին կը ճաշենք։ Քաշուած կեանք մը կ'անցընեմ արդէն ու իմ գործերովս միայն կը զբաղիմ, բացի քանի մը սովորութիւններէ՝ որոնց հաճոյքով կը հետեւիմ. Եթէ երբեք ձանձրանաք, կրնանք կա՛մ թատրոն երթալ և կա՛մ կրկէս պտտիլ։ Այս վերջինը աւելի հաճելի պիտի ըլլայ ինծի, որովհետեւ այնքան փոշի կերած եմ ցերեկին որ գլուխս ծանրացած է։

Կասբար պահ մը լռութիւն պահեց. յետոյ ձեռքերը երկարելով, ըսաւ զուարթուն ձայնով մը.

(Շարունակելի)

կողմէն կը վազէ առատօրէն քաղաքին ջուրը։ Այս Եէշիլ Ճամին գացինք, որ մեծ ճոխութեամբ բանուած քարէ և մարմարէ շինուած է. միակտուր և խոշոր քարերէ երկու սիւներ կը գտնուին դուռին երկու կողմերը. մինարէն կանանչ գոյնով ներկուած ըլլալուն համար՝ Եէշիլ Ճամի կը կոչուի։ Մենք երկուքնիս բաժնուեցանք միւսներէն և գացինք ուղղակի Սթամպոլ Գափուսի կոչուած դուռը, որ միւսներէն աւելի գեղեցիկ և շքեղ շինուած է խոշոր քարերով և կիսաշրջանակ մարմարիոններով։ Ներքին դուռին երկու կողմերը մարդու դէմքով քարեր կը գտնուին, որոնցմէ մէկը ինկած է։ Մէջին դրան տակ՝ քիչ մը ալ կողմով թողուած գանձ մը կայ եղեր, աւանդութեան նայելով։

Ամբողջ Նիկիա, որուն մեծագոյն մասը հիմա աւերակ է, արդէն պտտած էինք. կը մնար յունական եկեղեցին տեսնել, որուն շքեղութիւնը և գեղեցկութիւնը ամենուն բերնին ծամոցը եղած է։ Նախ և առաջ գացինք պանդոկը՝ որուն տէրը հնութեանց քիչ ու շատ սիրող, ժողուած էր բաւական բանուած քարեր, արձանիկներ, կարգ մը հեթանոսական արձաններ, որոնց արձանագրութիւնները մեծ մասամբ եղծած են։

Բարի քահանան գլխ առաջնորդեց իրենց եկեղեցին, որ կոկիկ և սիրուն եկեղեցի մըն է։ Կոստանդիանոս շինել տուած է եղեր զայն, հակառակ քարոզ կողմը կը գտնուի աստիճանաւոր տեղ մը, նստելու համար շինուած։ Սեղանին և դրան կամարները փայլուն, մոզաիքները մեծ ճոխութեամբ և ճարտարութեամբ բանուածք մըն են. քահանային ըսածին համեմատ, դրան կամարը Նիֆիփորոս անուն մէկը շինել տուած է, զոր հոն կը թողու Կոստանդիանոս՝ երբ ինք կը մեկնի անկէ։ Այդ մարդը եկեղեցիին աջ կողմը պատին տակ ողնիւ մարմարիոնէ պատրաստել կու տայ իր գերեզմանը. դարեր վերջը իր գերեզմանը կը նուիրագործեն և կը գործածեն իբր մկրտութեան աւազան։ Այդ աւազանին մարմարիոնը տեսնել կ'արժէ, թէպէտ երեք մատ հաստութիւն ունի, սակայն երբ ետեւէն մոմի մը լոյսը բռնուի, միւս կողմէն կը տեսնուի, այնքան մաքուր և ողնիւ թափանց մարմարիոնէ է։ Քաղաքին աւերակներուն մէջէն գտած բերած են երկու երկայն բոլորակ մարմարիոններ, սև ներկով մը ընդարկուած. այս ընտրակին բաղդրութեան գաղտնիքը տակաւին չէ գտնուած։ Եւրոպացիները գնել ուզած են թէպէտ, բայց չեն տուած։ Մարմարիոն քարի մը վրայ Մեծն Միքայէլ կայսր անունով յունական արձանագրութիւն մը կայ, ուր աշխարհի ստեղծմանէն մինչեւ նոյն ժամանակի թուականը, գրուած է 6363։ Պատարագի սեղանին ետեւը, պատին տակ կը գտնուի վեց աստիճանով փոքրիկ տեղ մը, ուր եպիսկոպոսը պատարագի ատեն կը նախագահէ եղեր. այս ձեւը հին եկեղեցիի ձեւն է, զոր կարծեմ ունին Ասորիները մինչեւ ցայսօր։ Եկեղեցին յունական սովորութեան համեմատ, ունի բազմաթիւ պատկերներ։ Նիկիոյ նշանաւոր ժողովին տեղը չգտանք. ըսին թէ այժմ հողթ հաւասար դաշտ եղած է, մինչ ուրիշներ ալ հաստատեցին թէ լճին տակ ծածկուած է, վասն զի լիճը դէպի քաղաք բաւական յառաջացած է։ Նիկիոյ բնակչութիւնը կը բաղկանայ հիմա 50—60 տուն Յոյներէ, մեծագոյն մասամբ Թուրքերէ, հազիւ 300 տուն. առաջ մինչեւ 36,000 ժողովուրդ ունի եղեր։

Երեք ու կէս ժամէն ամբողջ քաղաքը պտտեցանք։ Ցետոյ ճամբայ ելայ դէպ ի Սէօյէօդ, իմ շնորհակալութիւնս յոյն քահանային յայտնելէ յետոյ՝ որ հաճեցաւ պտտցնել քաղաքին մէջ։ Երկար ճամբորդութիւն մը ունեցինք կառքերով, այս անգամ լճին միւսին կողմէն, մինչ լճին եզերքէն, թզենիներու մէջէն, որոնք առատ պտուղներով բեռնաւորուած էին։ Ասոր անդին, բլուրներու վրայ ցանցնուած գիւղեր կը գտնուին։ Մեր գացած ճամբուն ճիշդ կէսին հանդիպեցանք խոշոր ժայռի մը, որուն մօտը կայ ուրիշ ժայռ մը ալ աւելի փոքր, որոնցմէ մէկուն վրայ Սարը Խայա կոչուած՝ 12 տող յունարէն արձանագրութիւն մը կայ, որ հետզհետէ եղծուելու վրայ է. վարի տողերը բոլորովին աւրուած են։ Գիշերուան ժամը մէկին Սէօյէօդ մտանք։

ԱՅՑԵԼՈՒ

ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ
ՔԻԼՃԵԱՆԻ ԵՒ ԱՆՏՐԻԱՍ
Թիւ 23, Կալաթա, Սոկաքեանի դիմաց

Յիշեալ դրամատունը, որ իր գործառնութեանց ճշդութեամբը և ուղղամտութեամբը ծանօթ է մեր հրապարակին վրայ. Ղալաթիոյ և եւրոպական սակարաններու ամէն տեսակ արժէթուղթերու վրայ գործեր կը կատարէ։ Այլեւայլ արժէթուղթեր կանխիկ կը գնէ և կը ծախէ մեծաքանակ թէ փոքրաքանակ։ Արեւելեան Ռումէլիի երկաթուղիի Ընկերութեան պրոմեսներ հրապարակ կը հանէ որոնք հետեւեալ գիներով կը ծախուին.

Ամբողջ 7 1/2 ղրուշ
Կէս 5 »
Քառորդ 3 »

Նաև համաձայնած ըլլալով Իզմիրի համայնական արժէթղթ բորսարանին վիճակահանութեան ձեռնարկուներուն հետ, այդ վիճակահանութեան տոմսակները կը ծախէ հետեւեալ գիներով.

Ամբողջ 80 ղրուշ
Կէս 40 »
Քառորդ 20 »
Մէկ ութերորդ 10 » 693

Քաղաքական Լուրեր

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Երեսփ. Ժողովին մէջ.—Նախարարապետ Պ. Վալտէք-Ռուսսոյի ճառը.—Ֆրանսայի քաղաքականութիւնը Չինու եւ Մերձաւոր Արեւելքի մէջ։

Ֆրանսայի Երեսփ. Ժողովին մէջ, փոխանորդներուն ծրագրին վրայ վիճաբանութիւն կատարուած ատեն, նախարարապետ Պ. Վալտէք Ռուսսօ մեծ ճառ մը արտասանեց, որով ցոյց տուաւ Չինու մէջ Ֆրանսայի կառավարութեան հետեւած քաղաքականութիւնը և Մերձաւոր Արեւելքի մէջ հետեւելիք քաղաքականութիւնը։ Նախ յայտարարեց թէ հաւաքական գործողութեան մը շնորհիւն էր, որուն գոյանալուն ընդարձակ կերպով սատարեց Ֆրանսա, որ Եւրոպա Չինէն ստացաւ ընդհանուր հատուցում մը, որ, յետոյ բաշխուեցաւ տէրութեանց միջեւ։ Ցետոյ նկատողութեան առնուեցաւ այն խնդիրը թէ այդ բաշխումը ի՛նչպէս պիտի կատարուի։ Եւրոպացիներու յանձնաժողովին ատենապետ Պ. Հիւպար, յարեց նախարարապետը, ըսաւ թէ Չին գտնուող միսիոնարութիւնները Ֆրանսայի մէջ ճանչցուած անձնաւորութիւններ չըլլալով, ատոնք հատուցում ստանալու համար ոչ թէ Ֆրանսայի, այլ Չինու պէտք է դիմեն, վասնզի Չինական հաստատութիւններ կը համարուին։ Պ. Վալտէք-Ռուսսօ յարեց.

«Այդ միսիոնութիւնները մեր պահանջման վրայ ճանչցուած են Չինու մէջ, մեր միջամտութեամբ կնքուած դաշնագրութիւններու տրամադրութեանց համաձայն։ Հիմա կ'ուզուի որ ըսենք Չինու.—«Ներեցէք, մենք ալ չենք ճանչնար այդ միսիոնութիւնները։» Միթէ Չին իրաւունք պիտի չունենա՞յ, յիշեցնելով մեր դաշնագրութիւնները ու միջամտութիւնները ըսելու.—«Եթէ այդ դաշնագրութիւններէն առջի առանց ձեր պաշտպանութեանը չեն, մենք, Չինացիներս, կը յայտարարենք թէ բան մը չենք հասկնար ատկէ։» Անգլիական վարժարաններու և օգնութեան հիւանդանոցները հատուցում պիտի ստանան և միայն ֆրանսական վարժարանները ու հիւանդանոցները ցոյց պիտի տան իրենց աւերակները, որոնց վրայ կարելի է գրել.—«Հոս գոյութիւն ունեցած է Ֆրանսական պաշտպանութիւնը։» Մեր երկրին համար այդ կարգի ստորնացում մը չենք կրնար ընդունիլ։ Պ. Հիւպար կ'ըսէ թէ կաթոլիկ Եկեղեցիին անկ է որ իր իրաւունքները պաշտպանէ։ Պ. Հիւպար այդ կերպով կաթոլիկ Եկեղեցիին կ'ընէ նուէր մը որուն չենք ուզեր հաւանիլ։ Եկեղեցին եթէ շատ հեռուները երթայ, եթէ չափազանց պահանջումներ ունենայ, կը կարծէ՞ք թէ Չին պիտի կրնայ զանազանել ճանչցուած ու չճանչցուած միսիոնութիւնները։ Եթէ պատասխանատուութիւնը ունինք, հսկողութիւնն ալ պէտք է ունենանք։ Պ. Հիւպար կը յայտարարէ թէ Չին գացած ենք պաշտպանելու մեր միսիոնարները։ Կ'ըսէ մանաւանդ թէ յունիս 17ին Թաքուի մէջ և ոչ մէկ եւրոպացի սպաննուած է։ Արդ, Պ. Բիշոնի կողմէ ինծի տրուած զեկոյց մը կը տեղեկացնէ թէ այդ թուականին քանի մը Եւրոպացիներ սպաննուեր, հոգեւորականներ թալլեր կարգուեր, դեսպանատուները յարձակման ենթարկուեր, հրձիգութիւններ կատարուեր են և թէ դեսպանատանց մէջ գիշերները հսկողութիւն կը կատարուէր հրձիգներու դէմ։ Այդ է կացութիւնը։ Ո՞րն է ուրեմն այն մեղադրանքը որ ձեզ կը մղէ յաղթանակ մը նկատել դրաւումը մէկ քանի դրութիւններու՝ որոնք կրնան պաշտպանել ձեզի թէ մեղադրելի բան մը ունեցած ըլլանք։ Կ'ըսեն մեզի թէ ի՛նչու համար Վուարոն զօրավարին տեղեկագիրը չհաղորդեցինք Խմբագրութեան յանձնաժողովին։ Բանի մը անգամներ կարդացի այդ տեղեկագիրը։ Վուարոն զօրավարը դրաւումներու իրաւունքին վրայ կը խօսի անոր մէջ. ծանօթ էինք անոր չըլլալ այդ իրաւունքը։ Այդ տեղեկագիրը կը հաստատէ թէ քանի մը անձնաւորութիւններ իրենց գործը իրենց տեսած են. նաեւ ցոյց կու տայ քանի մը դրութիւններ, ուրկէ կարելի է տպաւորութիւններ ձեռք բերել այդ մասին։ Սակայն մենք առանձին չէինք Չինու մէջ. ուստի տեղեկագրին այն մասերը որոնց վրայ Վուարոն զօրավարը «գաղտնի» գրած է, բնաւ պիտի չհրատարակենք։ Կ'ուզուի որ հրաժարինք մեր ընծայած պաշտպանութենէն, ինչ որ Եւրոպայի իրաւունքներուն ներդաշնակութիւնն է։ Միսիոնարներուն մասին կառավարութեան կարծիքը այդ է։ Կառավարութեան պարտքն էր միսիոնարութեան վրայ իր հսկողութիւնը աւելի ոյժ տալ։ Այս միջոցիս մեր շահերը կը պահանջեն որ ներկայ ըլլանք Չինու մէջ։ Այդ հարցումէն առաջ սա ալ հարկ է դիտել թէ ի՛նչ է պատճառը Չինու մէջ մեր ներկայութեան։ Եկեղեցին է որ Մերձաւոր Արեւելքի մէջ տարաւ իմացականութիւնը։ Բաւեն առաքելական բան մը չէ։ Վերստին կարդացէ՛ք մեր երկրին պատմութիւնը, դարձէք մինչեւ 1884 թուականը, երբ առաջին դաշնագրութիւնները կնքուեցան. այդ միջոցին աշխարհական դաստիարակներ կայի՞ն։ Ներկայացող խնդիրը սա է թէ պիտի կրնա՞նք լքանել այդ հիւանդանոցներէն և վարժարաններէն մէկը։ Պէտք է աչքի առջեւ ունենալ Ֆրանսայի շահուն պահանջածը և անոր պատուոյն ու մեծութիւնը։ Գերակայութեան խնդիրները յաճախ պաշտպանութեան խնդիրներ են։ Կարելի է երազել գաղափարային երկիր մը որ ինքն իրեն բաւական ըլլայ և իր սահմանագլուխներէն անդին չնայի։ Այդ մտածումին քաղաքը հաստատել ուզող բանաստեղծը պէտք է զայն փնտռէ Ովկիանոսի մոռցուած մէկ կղզիին մէջ, եթէ գոյութիւն ունի։ Այդ կղզին բաւական հեռաւոր ըլլայ բուն խակ իր բնակիչները անուշադրելու, բայց միանգամայն գեղեցիկ ալ ըլլայ, ցանկութեանց մասին անտարբեր գտնուելու համար. Ո՛չ, այդ երկիրները գոյութիւն չունին։ Եւրոպայի ազգերուն համար աւելի ընդարձակ հորիզոն մը պէտք է. պէտք է որ այդ ազգերը իրենց սահմանագլուխներէն և իրենց շուրջը գտնուած լեռներէն անդին սեւեռելով իրենց աչքերը, հեռուէն հսկեն երկրագունդին քանի մը մասերուն մէջ գտնուած իրենց զանազան շահերուն վրայ։ Երկար տարիներէ ի վեր նոր երկիրներ և շատ անգամ իրարու չնմանող ազգեր ուսուցին Ֆրանսայի վրայ. բայց ֆրանսական գործած այդ բոլոր տեղերը միեւնոյն թրթռումներով կը դողդողան։ Հոն տարածուողը Ֆրանսայի կեանքն է։ Ֆրանսայի վարչական դրութիւնը ունեցող ազգ մը հանգիստ և անշարժութեան ի՛նչ ըլլալը չէ գիտեր, մինչ պէտք է գործէ, աւելի աշխատի և աւելի յառաջդիմէ։ Երբ ամէն բան մեր շուրջը կը մեծնայ, անշարժութիւնը անկում առաջ պիտի բերէ։ Ֆրանսա ազգային գործ մը ունի կատարելիք, այն է իր վերականգնումը։ Ինչ որ ալ ըլլայ, որքան ծանր ակնարկութեանց հանդիպի, և որչափ դառն փորձեր տակաւին վերապահուած ըլլան անոր, կառավարութիւնը միշտ փառաւոր պիտի ըլլայ թէ Ֆրանսան աւելի զօրաւոր վիճակի մէջ պիտի թողու։»

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Տնտեսական կացութիւնը.—Շոգենաւային Ընկերութիւնները.—Ամերիկայի միլիոնատէրները.—Մաքսային սակացոյցերու խնդիրը։

Պէրլինէն նոյեմ. 21 թուականով հետեւեալը կը գրեն Պրիւսէլի լրագրի մը. «Վերջերս խորհրդակցութիւններ կատարուեցան Գերմանիոյ շոգենաւային երկու զօրաւոր Ընկերութեանց՝ Նորտ Տոյչէ Լոյտի և Համպուրկ Ամերիկա Լինիէի տնօրէններուն միջեւ։ Այդ խորհրդակցութեան վրայ անմիջապէս զրոյց ելաւ որ այդ Ընկերութիւնները ծանրապէս միացուած են անտեսական այն յաւել կացութենէն որ այս միջոցիս կը զգացուի ամէն կողմ։ Փութանք ըսել թէ այնպէս չէ։ Նորտ Տոյչէ Լոյտի հասոյթներուն յաւելումը ներկայ տարուան առաջին ինը ամիսներուն համար՝ եղած է 20,140,000 մարք, 1900ի միեւնոյն շրջանին շահէն 250,000 մարք պակաս։ Համպուրկ Ամերիկա Լինիէ Ընկերութեան կացութիւնն ալ միեւնոյնն է, որով երկու Ընկերութեանց տնօրէններուն խորհրդակցութիւնը շահերու այդ անկման նուազումին համար չի կրնար ըլլալ։ Պատճառը շահեկան ուրիշ խնդիր մըն է։ Քանի մը շաբաթներէ ի վեր ամերիկեան դրամատէրներ, որոնց գլուխը կը գտնուի սէնտիքաներու մեծ հիմնադիրը՝ Մորկան կ'աշխատին քոնթրոլ մը, տեսչութիւն մը կամ գերակշիռ ազդեցութիւն մը ձեռք բերել գերմ. այդ երկու Ընկերութեանց վարչութեանց մէջ։ Հիմա խնդիր այն է թէ հա՞րկ է ի դերեւ հանել ամերիկեան դրամատէրներուն այդ ծրագիրը, վասն զի ոչ միայն Գերմանիոյ վաճառականութիւնը ու նաւագնացութիւնը այլ պաշտպանողական զօրութիւնը խնդրոյ տակ են։ Գերմանիա չի կրնար թող տալ և թող պիտի չտայ որ իր մեծ նաւագնացութիւնները օտարներու ձեռքը անցնին։ Նորտ Տոյչէ շոգենաւային Ընկերութիւնը հինգ միլիոն մարքի փոխառութիւն մը կնքեց Նիւ-Եորքի Պոնտային մը իր մէկ ճիւղին՝ Նորթ Ճէրման Լոյտ Ընկերութեան համար։ Այդ փոխառութիւնը որ ինքնին մեծ բան մը չէ, վասնզի մը չի կրնար նկատուիլ թէ գերման Ընկերութիւնը Ամերիկացիներուն ձեռքը պիտի անցնի։ Աւստրիք բուն իսկ վտանգը. Մորկանի աշխատիքան ամէն կողմ, ուր որ կարելի է, իր գործակալներուն միջոցաւ գնել կու տայ գերմանական շոգենաւային երկու Ընկերութեանց արժէթուղթերը։ Գերմանիոյ կառավարութիւնը, Խորհրդարանը և դաշնակցային Խորհուրդը պէտք է դէմ դնեն այդ գնումին որ գերմանական երկու Ընկերութեանց տիրանալէն զատ ուրիշ նպատակ մը չունի։ Երբ պատերազմ ծագի, Գերմանիա պիտի չունենայ այդ երկու Ընկերութեանց բազմաթիւ շոգենաւերը՝ իբրեւ յածանաւ, օժանդակ-մարտանաւ և այլն գործածելու համար։ Առաջարկողներ եղան որ Ամերիկացիներու այդ ծրագիրը ի դերեւ հանելու համար պէտք է որ գերման կառավարութիւնը գնէ Ընկերութեանց բոլոր շոգենաւերը և հաստատէ առեւտրական ծովային նաւատորմիղ մը՝ այդ պաշտօնը յանձնելով Համպուրկ-Ամերիկա Լինիէի տնօրէն Պ. Պալլինի։ Այդ միջոցը, սակայն, քանի մը միլիոն մարքի ծախք մը պիտի պահանջէ։ Միւս կողմէ կ'առաջարկուի նաեւ որ գերման կառավարութիւնը դրամագլուխ մը հայթայթէ այդ երկու Ընկերութիւններուն, որպէսզի իրենք բաժնեկիցներէն ծախու հանուած բոլոր արժէթուղթերը։»

—Գերմանիոյ Խորհրդարանին նստաշրջանը երէկ վերաբացուեցաւ։ Դիւանին առջէն ներկայացուած է մաքսային սակացոյցին ծրագիրը որ երեսփոխաններուն պիտի բաշխուի։ Չի յուսացուիր սակայն, որ Խորհրդարանը իր գումարումներուն առաջին շաբթուան մէջ կարենայ զբաղիլ այդ խնդրով, վասն զի երեսփոխանները պիտի ուզեն նախ ուսումնասիրել ծրագիրը և զանազան կուսակցութիւններն ալ համաձայնութիւն մը գոյացնել իրենց հետեւելիք ընթացքին վրայ, երբ վիճաբանութեան ենթարկուի առաջին ընթերցումէն ետքը։ Միւս կողմէ Խորհրդարանը իր առաջին նիստին պատրաստ պիտի չըլլայ ելմտացոյցը քննելու համար, վասն զի կարգ մը մասնաւոր ելմտացոյցներ տակաւին չեն քննուած դաշնակցային Խորհուրդին կողմէ։ Անկէ կը հետեւի թէ մաքսային սակացոյցի ծրագրին առաջին ընթերցումը ելմտացոյցի ծրագրին առաջին ընթերցումէն առաջ պիտի կատարուի։

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ

Սէնտիքաները եւ մենավաճառի Ընկերութիւնները.—Դատավարութիւն.—Մ. Նահանգաց հանրային կարծիքը։

Եւրոպական լրագիրներէ մէկ քանին վերջերս խօսեցան Ուաշինկթընէն ուղղուած այն հեռագրին վրայ թէ Մ. Նահանգաց կառավարութիւնը դատ պիտի բանայ սէնտիքաներու և մենավաճառ Ընկերութիւններուն դէմ, անոնց գործունէութիւնները հակառակ գտնելով դաշնակցային օրէնքին։ Արդ, նոյն հեռագիրը հրատարակող լրագիրներու մեծ մասը որ շատ մօտէն կը հետեւի Մ. Նահանգաց քաղաքականութեան ստացած զանազան երեւոյթներուն, զարմանք կը յայտնէ այդ հեռագրին համար որուն պարունակութեանը չեն հաւատար։ Այդ լրագիրները կ'ըսեն թէ տակաւին տարի մը առաջ ամերիկեան սէնտիքաները միլիոններով ստակ կը ծախսէին ընտրութեան միջոցին յաղթել տալու համար Պ. Պ. Մաք Քինլիի ու Ռուզվելթի՝ առաջինը իբրեւ նախագահ և երկրորդը իբրեւ փոխ-նախագահ Մ. Նահանգաց։ Պ. Մաք Քինլի ոչ միայն կ'ուզէր և կ'ընդունէր անոնց օժանդակութիւնը, այլ նաեւ ընտրական պայքարին հիմը կ'ընէր զայն։ Ուրեմն պէտք է հաւատալ թէ Մ. Նահանգաց մէջ հանրային կարծիքը կամ բոլորովին փոխուած է, և կամ թէ Պ. Ռուզվելթ որոշած է կարեւորութիւն չտալ ամերիկացի հարուստներուն և արդար չափով մը սեղմել անոնց գործունէութիւնը։ Եւրոպական վերոյիշեալ լրագիրներէ մէկ քանին կը կարծեն թէ սէնտիքաներու դէմ ձեռք առնուելիք միջոցներուն գլխաւոր պատճառը եղած ըլլալու է այն լուրը, որուն համաձայն, երկաթուղիի նոր սէնտիքա մը կը կազմուի, Պ. Մորկանի և ուրիշ միլիոնատէրերու կողմէ։ Եթէ սէնտիքաներուն դէմ դատ բանալու լուրը հաստատ է, ինչ որ կասկածելի է եւրոպական այդ լրագիրներուն համար, Ռուզվելթ նախագահը պիտի կրնայ պարծենալ թէ, ինչ որ ալ ըլլայ պայքարին արդիւնքը, քաջութեան մեծ գործ մը կատարած պիտի ըլլայ, որուն այնքան ցանկացող էր ամերիկեան ժողովուրդը, և որուն նախաձեռնութիւնը պետութենէն զատ ոչ ոք կրնայ ունենալ։ Եթէ լուրը ստոյգ է, Պ. Ռուզվելթ իր առջեւ չորս տարի պիտի ունենայ իր գործը ի գլուխ հանելու համար, այնպէս որ 1904ին երբ նախագահական նոր ընտրութիւն կատարուի, կարելի չըլլայ սէնտիքաներու և մենավաճառներու կուսակցութենէն ընտրելիներ ներկայացնել։

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ՏՈՔԹ. ԼԷՅՏՍԻ ՀԵՏ

Պելճիական լրագրի մը թղթակիցը.—Պօէրները.—Չէմպէրլէնի պլանը.—Անգլիա եւ Եւրոպա.—Լա Հէյի իրաւարարական Ատեանը։

Պրիւսէլի լրագիրներէն մէկին թղթակիցը տեսակցութիւն մը ունեցեր է Թրանսվալի եւրոպական ներկայացուցիչ Տոքթ. Լէյտսի հետ, որ այս պահուս Պէրլին կը գտնուի։ Թղթակիցը Տոքթ. Լէյտսի բնակած պանդոկը ներկայանալով ընդունուեր է իր քարտուղարին Պ. Մոնդէլի կողմէ, որ յայտներ է թէ իր տէրը չէր կրնար տեսակցութիւն մը ունենալ թղթակիցներուն հետ, քանի որ Պէրլին կատարած իր ուղեւորութիւնը քաղաքական հանգամանք չունէր։

—Ո՛չ, աղաչեմ, զինքը ինթէրվիւ ընելու համար չեմ եկած. հարկ չկայ իսկ այդ խօսքը բառը ճշգրտելու, որովհետեւ պիտի բաւականանամ իր ձեռքը սեղմելով և պահիկ խօսակցութիւն մը ունենալով իր հետ, պատասխաներ է թղթակիցը։

Պ. Մոնդէլ, որ Թրանսվալի պատերազմին մասնակցած է տասնըչորս ամսոյ չափ և պատուոյ խօսք տալով ազատ արձակուած է, Տոքթ. Լէյտսի քով կ'ելլէ թղթակցին քարտը ներկայացնելու։ Հինգ վայրկեան յետոյ Պ. Մոնդէլ դառնալով թղթակիցը կ'առաջնորդէ պանդոկին առաջին յարկը, ուր կը գտնուի Տոքթ. Լէյտսի աշխատութեան սենեակը։ Թղթակիցը սիրալիր ընդունելութիւն մը կը գտնէ հոն։ Նախ խօսք կը բացուի Պէրլինի, Լա Հէյի, Հիլվէրսումի, Քրիւկէր նախագահին վրայ, յետոյ թղթակիցը մեղմիւ կը գլորցնէ սա հարցումը.

—Ամէն ոք կը շահագրգռուի թէ պատերազմը ե՞րբ պիտի վերջանայ։

—Խաղաղութեան բարեկամ մըն եմ, բայց անկէ առաջ ազատութեան բարեկամն եմ, կը պատասխանէ տոքթ. Լէյտս։ Իմ բոլոր հայրենակիցներս այնպէս կը խորհին, և որովհետեւ մեր անկախութիւնը վտանգի մէջ է, պատերազմը կրնայ դեռ տարիներով տեւել։

—Տարիներո՞վ։

—Այո՛, երկար տարիներ։

—Կը կարծէ՞ք թէ Պօէրները դեռ պիտի կրնան դիմադրել մէկ քանի տարի։

—Կատարելապէս համոզուած եմ։

—Իրենց ուժերուն վրայ վստա՞հ են։

—Այսօր աւելի զօրաւոր ենք քան առաջ, որովհետեւ կասկածելի տարրերը հեռացած են մեր զինուորներուն մէջէն և մեր պատերազմիկները բան մը չունին կորսնցնելիք։ Անգլիոյ վայրագ ընթացքը պատերազմի միջոցին, ա՛լ աւելի յամառ ու անդրդուելի կը դարձնէ մեր դիմադրութիւնը։

—Բայց, ձեր յամառ դիմադրութիւնը կը ծանրացնէ և կ'երկարէ ձեր կիներուն ու տղոց տառապանքները կեդրոնացման բանակետղերուն մէջ։

—Պէտք է գիտնաք թէ հաշտութիւնը Անգլիոյ կողմէ պէտք է գայ. չենք կրնար առաջարկել ու ստորագրել հաշտութեան այնպիսի դաշնագիր մը, որ մեր անկախութիւնը չապահովէր։

Թղթակիցը այն ատեն պարզեր է այն անհաշտական տագնապը որ ամբողջ Եւրոպայի մէջ կը տիրէ և այն անօրինակ թշուառութիւնը ու անգործներու մեծ թիւը, որոնք անուղղակի զոհերն են Թրանսվալի պատերազմին։ Պ. Լէյտս պատասխաներ է ժպտելով.

—Ի՞նչ կ'ըսէ Եւրոպա. միթէ բա՞ն մը ըրաւ մեզի համար։

—Այսու հանդերձ, կը յուսա՞ք թէ Եւրոպա օգնութեան հասնի ձեզի այսօր, վաղը, վերջապէս այն օրը, երբ դիւանագիտութիւնը յարմար դատէ։ Բա՞ն մը չէք սպասեր Լա Հէյի իրաւարարական Ատեանէն, Վարչական Ժողովին՝ որ յառաջիկայ նոյեմբ. 20ին պիտի գումարուի։

—Լա Հէյի իրաւարարական Ատեանին որոշումը անշուշտ կը շահագրգռէ մեզ, և որքան ատեն որ ժխտական պատասխան չէ տրուած, կարելի է յուսալ։

—Կ'ըսուի թէ Ատեանը անձեռնհաս է, որովհետեւ անոր պատրաստած պայմանագրութիւնները ի գործ դրուած են պատերազմին յայտարարութենէն յետոյ։

—Այդպէս չէ։ Իրաւարարական Ատեանը անձեռնհաս պիտի ըլլար, եթէ պատերազմը ծագած ըլլար Լա Հէյի պայմանագրութեանց գործադրութեան դրուելէն առաջ։

—Միջնորդութեան մը կարելիութեա՞նը կ'ակնարկէք։

—Այո՛, այն ատեն։ Ատեանին ձեռնհասութեան մասին ըրած ձեր առարկութիւնը ջուրը կ'իյնայ, որովհետեւ այդ պայմանագրութիւնները ստորագրող տէրութիւններ իրաւունք ունին միջնորդութիւն առաջարկելու՝ պատերազմին ատեն։

Պ. Լէյտս նաեւ աւելցուցեր է թէ Պօէրները, վրէժխնդրութեան համար, հրացանի բռնած ըլլան իրենց ձեռքը իյնող Անգլիացի սպաները։ Գալով անգլիական նաւերը տարանց չխրկելու համար եղած փորձերուն, Տոքթ. Լէյտս բան մը չըսաւ։

—Պօէրները, պատրաստ են հաշտութիւն կնքելու, յարեց Տոքթ. Լէյտս, բայց անոնցմէ պէտք չէ պահանջել որ զինաթափ ըլլան։ Հանրային կարծիքը պարտէր բանադատել Անգլիան կա՛մ ընդունելու իրաւարարութիւնը և կամ անկախութիւն տալու Պօէրներուն։

—Պէրլին պիտի մնա՞ք դեռ։

—Ընդհակառակը, այս իրիկուն իսկ Ուտրեխթ պիտի մեկնիմ և շաբթուան վերջ Պրիւսէլ պիտի գտնուիմ։

Պ. Լէյտս թղթակցին կը յանձնարարէ իր կողմէ շնորհակալ ըլլալ Պրիւսէլի մամուլին, որ այնքան համակրանք կը յայտնէ Պօէրներուն նկատմամբ։ Այդ պահուն քարտուղարը ուրիշ այցելու մը կը ծանուցանէ, ու թղթակիցը մեկնելէ առաջ սա հարցումը կ'ընէ Տոքթ. Լէյտսի.

—Գերման կառավարական շրջանակներու հետ յարաբերութեան չմտա՞ք։

Տոքթ. Լէյտս ուսերը կը ցնցէ ու թղթակցին ձեռքը սեղմելով կ'ըսէ բարձրաձայն.

—Զգո՛յշ ձեզի թէ թոյլ չտամ սա որ ինթէրվիւէն ընէք զիս։

ՌՈՒՍԻԱ

Ալքոլի մենավաճառ.—Շահաւոր արդիւնաբերութիւն։

Յառաջիկայ տարեգլուխէն առաջին օրը ոգելից ըմպելիներու վաճառման կառավարական մենավաճառը պիտի գործադրուի ամբողջ Ռուսիոյ մէջ։ Այդ մենավաճառը 1893էն ի վեր մասամբ կը գործադրուի, որ շատ օգտակար է ժողովուրդին համար։ Այդ թուականէն ի վեր, Ռուսիոյ ելմտական Նախարարութիւնը հարիւր միլիոն րուպլիի չափ գումար մը յատկացուցած է չորս հարիւր գործարաններու և վաճառատուններու ու մթերանոցներու հաստատման. ատոնց տարեկան ծախքն է երեք միլիոն րուպլի։ Ելեւմտական ու գաւառային վարչութեանց, պաշտօնեաներու համար աւելի 70 միլիոն րուպլիի ծախք մը կ'ըլլայ։ Ռուսիոյ ելմտական Նախարարութեան մէկ հաշիւին նայելով, ոգելից ըմպելիներու կառավարական մենավաճառը յառաջիկայ տարի 390 միլիոն րուպլիի խառն հասոյթ մը պիտի արտադրէ, ծախքերն ալ հաշուելով. կառավարութեան զուտ շահը պիտի ըլլայ յիսուն միլիոն րուպլի։ Անցեալ տարուան զուտ շահը երեսուն միլիոն րուպլիէն աւելի եղած էր։

Ներքին Լուրեր

ՏԱՐԵԴԱՐՁ ԾՆՆԴԵԱՆ
ՎՍՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ

Մեծ-Եպարքոսը, Շէյխ-իւլ-Իսլամը ու բոլոր Նախարարները որոնք երէկ կայսերական պալատ գացած էին իրենց շնորհաւորութիւնները մատուցանելու, Վեհ. Սուլթանին կողմէ շնորհուած արտօնութեամբ, պատիւ ունեցան Ն. Վեհափառութեան ներկայանալու, և իրենց շնորհաւորութիւնները մատուցին յատուկ կայս. Գահոյից։ Վեհ. Սուլթանը բարեհաճեցաւ Իր կայս. մեծարանքները շնորհել անոնց և միանգամայն հրամայել որ նոյն օրը իրենց ապարանքները երթալով հանգիստ ընեն։ Մեծ-Եպարքոսը Շէյխ-իւլ-Իսլամը և բոլոր Նախարարները կայս. այդ շնորհին համար երախտագիտութիւն յայտնելով, ուղղակի իրենց ապարանքները գացին։

—Կրօնական, քաղաքային ու զինուորական բարձրաստիճան պաշտօնեաներն ալ իրենց շնորհաւորութիւնները մատուցին և սենեկապետներու միջոցաւ արժանացան կայս. մեծարանաց։

—Ցունաց, Հայոց ու Հայ-Կաթոլիկներու Պատրիարքները, Պուլկարաց էկզարքը, միւս հպատակ համայնքութեանց հոգեւոր պետերը և Հրէից Խախամպաշիի Գայմագամը, որոնք, երէկ, կայս. պալատ գացած էին իրենց շնորհաւորութիւնները մատուցանելու, Վեհ. Սուլթանին կողմէ շնորհուած արտօնութեամբ և արտակարգ Իպրահիմ պէյի առաջնորդութեամբ, պատիւ ունեցան ներկայանալու Ն. Վեհափառութեան։ Ցունաց Ս. Պատրիարքը, միւս հոգեւոր պետերուն անունով, սա ուղերձը կարդաց.

«Վեհափառ Տէր,

«Ամենաբարձրեալը իր անհուն ողորմութեամբը հաճեցաւ շնորհք ընել մեզի որ երջանկութեամբ անցընենք այն ժամանակը որ անցաւ Ձեր Կայս. Վեհափառութեան՝ Իր մեծանուն նախնիքներուն փառաւոր Գահը բարձրանալու առաջին հանդիսաւոր օրէն ի վեր, և հասնիլ Ձեր Վեհափառութեան ծննդեան տարեդարձին օրուան։ Մեծ ուրախութեամբ է որ Ձեր Վեհափառութեան կը ներկայանանք, ըսելով.—«Աստուած ամենակարող, քու սուրբ հովանիիդ տակ պահէ մեր Վեհապետը Սուլթան Ապտ-իւլ-Համիտ Խանը մեր Տէրը որ կը սիրէ Իր ժողովուրդը։ Շնորհէ Անոր ամէն հոգէ զերծ երկար կեանք մը և անսասան պահէ զայն Իր փառապանծ Գահուն վրայ։»

Ցունաց Պատրիարքարանի գործակատարը թարգմանեց այդ ուղերձը։ Վեհ. Սուլթանը բարեհաճեցաւ Իր բարձր գոհունակութիւնը յայտնել եղած բարեմաղթութիւններուն համար. Նաև Իր կայս. մեծարանքները շնորհեց բոլոր հոգեւոր պետերուն։

—Օտար տէրութեանց բոլոր դեսպաններն ալ, իրենց առաջին թարգմաններով, պատիւ ունեցան Վեհ. Սուլթանին ներկայանալու, և իրենց շնորհաւորութիւնները մատուցանելով արժանացան կայս. մեծարանաց։

—Ցունաց Պատրիարքարանի եկեղեցիին մէջ, երէկ առտու, գոհաբանական աղօթքներ կատարուեցան Վեհ. Սուլթանին ծննդեան տարեդարձին առթիւ։ Արարողութեանց նախագահեց Տ. Եռաքիմ Ս. Պատրիարքը՝ շրջապատուած բոլոր սինոդականներէն։ Ներկայ էին նաև Պատրիարքարանի ժողովներուն անդամները և յոյն համայնքութեան ատենապետներն ու երեւելիները։ Եկեղեցական արարողութիւններէն ետքը, Տ. Եռաքիմ Ս. Պատրիարքը հանդիսաւոր բարեմաղթութիւններ ըրաւ Վեհ. Սուլթանին համար. յետոյ քարոզ մը խօսելով, թուեց այն բազմաթիւ շնորհները զորս Ն. Կ. Վեհափառութիւնը կը շռայլէ օսմ. օրթոտոքս համայնքութեան։ Եկեղեցական արարողութիւնները աւարտելէ ետքը բոլոր ներկաները առաջնորդուեցան Պատրիարքարանի մեծ սրահը։ Ս. Պատրիարքը սանդուխին գլուխը հասնելուն, ժողովուրդին դառնալով, «Կեցցէ՛ Վեհ. Սուլթանը» գոչեց։ Բակին մէջ հաւաքուած ժողովուրդն ալ երեք անգամ կրկնեց այդ բարեմաղթութիւնը։ Սրահին մէջ Տ. Եռաքիմ Սրբազան սա բանախօսութիւնը արտասանեց.

«Եկեղեցիին մէջ աղօթեցինք Վեհ. Սուլթանին արեւշատութեանը ու երջանկութեանը համար, և ժողովուրդը «Կեցցէ՛»ներ գոչեց մեր Օգոստափառ Վեհապետին համար. կը խնդրեմ աղօթեցէք Աստուծոյ և յայտնեցէք որ երկար կեանք շնորհէ մեր Օգոստափառ Վեհապետին, մեր Տիրոջ՝ Սուլթան Ապտ-իւլ-Համիտ Խանի, որպէս զի ամէն յաջողութիւն ունենայ Իր հպատակներուն բարւոյն համար։ Ուրեմն գոչենք «Կեցցէ՛ Վեհ. Սուլթանը»։ Պատրիարքարանի բակին մէջ նուագածուներու խումբ մը Համիտիէ քայլերգը կը նուագէր։

—Ինչպէս ծանուցինք, միւս համայնքութեանց աղօթատեղիներուն մէջ ալ, երէկ առտու, հանդիսաւոր բարեմաղթութիւններ եղան Վեհ. Սուլթանին համար։

—Երուսաղէմի Ցունաց Պատրիարքը, երէկ, Տ. Եռաքիմ Գ.ի հետ կայս. պալատ գնաց, իր շնորհաւորութիւնները մատուցանելու։

—Կայս. Իրատէի մը համաձայն, երէկ, տղոց յատուկ Համիտիէ հիւանդանոցին մէջ 130 աղքատ տղոց թլփատութիւնը կատարուեցաւ։ Նախ հանդիսաւոր բարեմաղթութիւններ եղան Վեհ. Սուլթանին համար։ Ժամ ութին սկսաւ թլփվտանգութեան գործողութիւնը։ Տղոց կերակուր, խաղալիկ եւայլն տրուեցան. նաեւ մինչեւ առտու նուագածութիւն եւ ձեռնածութիւններ կատարուեցան։

—Ինչպէս ծանուցինք, երէկ ազատ արձակուեցան այն բանտարկեալները որոնք իրենց պատժոյն երկու երրորդ մասը աւարտած էին։ Կեդրոնական բանտին պարտէզին մէջ հաւաքուեցան այդ անձերը։ Ներկայ էին նաեւ Կ. Պոլսոյ վերաքննիչ ատեանին ընդհանուր դատախազ Ճեմալ պէյ, ոստիկաններու պետ Մազհար պէյ եւ ուրիշ պաշտօնատարներ։ Հանդիսաւոր բարեմաղթութիւններ եղան Վեհ. Սուլթանին համար, եւ ապա Ճեմալ պէյ խրատական մը խօսեցաւ արձակուած բանտարկեալներուն, որոնք «Փատիշահըմ չօք եաշա» գոչելով մեկնեցան։

—Կայս. Իրատէ մը համաձայն, 11,950 ղրուշ շնորհուեցաւ, պարտքի համար բանտարկեալներու պարտքերը վճարելով զանոնք արձակելու համար։ Այդ կարգի բանտարկեալներն ալ երէկ արձակուեցան «Փատիշահըմ չօք եաշա» գոչելով։

—Գաւառներու բանտարկեալներէն եւ զինուորական բանտարկեալներէն անոնք որ իրենց պատժոյն երկու երրորդ մասը աւարտած էին, երէկ ազատ արձակուեցան։

—Հեռագրական լուրերու նայելով, սամ. բոլոր գաւառներուն եւ օտար երկիրներու սամ. դեսպանատանց մէջ, երէկ, շնորհաւորական ընդունելութիւններ տեղի ունեցեր եւ գիշերն ալ շքեղ լուսավառութիւններ կատարուեր են։

—Երէկ գիշեր Կ. Պոլսոյ ու բոլոր արուարձաններուն մէջ շքեղ լուսավառութիւններ կատարուեցան։ Եըլտըզի կայս. պալատին շրջակայքը ու պարտէզները անհամար կանթեղներով ու լապտերներով զարդարուած էին։ Օսմանիէ ու Մէճիտիէ մեծադիր պատուանշաններ շինուած էին՝ գոյնզգոյն կանթեղներով զարդարուած։ Պէշիքթաշի ու Նշան Թաշի մէջ եւ շրջակաները՝ Մեծ-Եպարքոսին, նախարարներուն եւ պալատական պաշտօնատարներուն ապարանքները շքեղ կերպով լուսազարդուած էին։ Հրախաղութիւններ ու նուագածութիւններ կը կատարուէին ամէն կողմ։ Փայլուն լուսավառութիւններ կատարած էին նաեւ Բերայի ու Շիշլիի կողմը բարձրաստիճան անձնաւորութեանց ապարանքները, ինչպէս նաեւ զօրանոցները, հանրային ու անհատական շէնքերը, Ղալաթիոյ սեղանաւորական ու առեւտրական հաստատութիւնները, Պոլսոյ կողմը կառավարական բոլոր պաշտօնատունները, բարձրաստիճան անձնաւորութեանց ապարանքները, ինչպէս նաեւ հանրային ու անհատական շէնքերը եւ վաճառատուները։ Նոյնպէս Գատըգիւղի ու Էրէնքէօյի կողմերը, Կղզիները, Մօտրիգիւղ եւայլն։ Օրթագիւղի ու Գուրուչէշմէի մէջ Բոսֆոր. իշխանուհիներու ապարանքները, եւ ներքին, դատական ու ծովային գործոց նախարարներու ապարանքները, Վոսփորի երկու եզերքներուն վրայ պետական անձնաւորութեանց ու անհատներու բնակարանները շքեղապէս լուսազարդուած էին. հրախաղութիւններ եւ նուագածութիւններ կը կատարուէին։ Ուսկիւտարի մէջ գտնուող բոլոր մզկիթները, նաւահանգիստին բոլոր շոգենաւերը եւ դեսպանատանց պահականաւերը լուսազարդուած էին։ Բերայի մէջ բոլոր օտար դեսպանատունները շքեղ լուսավառութիւններ կատարած էին։ Վերջապէս ամէն կողմ ընդհանուր խանդավառութիւններ տեղի կ'ունենային։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ.—Միւթէմայզի աստիճան տրուեցաւ Բ. Դրան օտար Թղթակցութեանց դիւանին քարտուղարներէն Սահէպ պէյի։

—Ափրիկեան Տրիպոլսոյ նահանգին մէքթուպճի անուանուեցաւ քաղաքական տեսչութեան Խորհուրդին դիւանին քարտուղար Մէհմէտ Ալի պէյ։

—Այտընի նահանգին Սէրայքէօյ գաւառակին նայիպ անուանուեցաւ Պիլէճիկ նախորդ նայիպ Մէհմէտ Ֆեւզի էֆ.։ Խարբերդի նահանգին Պէհէսնի գաւառակին նայիպ անուանուեցաւ Տարէնտէի նախորդ նայիպ Մէհմէտ Համտի էֆ.։ Տրապիզոնի նահանգին Գոփրը գաւառակին նայիպ անուանուեցաւ Պօղազլըեանի նախկին նայիպ Իպրահիմ Էտհէմ էֆ.։

—Սէրֆիճէ գաւառին նախնական դատարանին ընդհանուր դատախազի օգնական անուանուեցաւ Բէյքօզայի նախնական դատարանին ընդհանուր դատախազի նախկին օգնական Մուսթաֆա Արիֆ էֆ.։

—Երրորդ կարգի Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ Իզմիրի հոլանտական հիւպատոսարանին փոխ հիւպատոս Պ. Ալֆրէտօ Վան Լէննէփ եւ չորրորդ կարգի Մէճիտիէ՝ նոյն հիւպատոսարանին առաջին թարգման Կարապետեան Մկրտիչ էֆ.ի։

ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ ու Թղթատարական վիճակագրութիւնը հրատարակեց 1314, 1315 եւ 1316 տարուան իր վիճակագրութիւնը։ 1314 տարուան մէջ ներքին ու արտաքին հեռագիրներու հասոյթը եղած է 88,654,234 ղրուշ եւ ծախքը՝ 25,993,908 ղրուշ։ Թղթատարական հասոյթն է 26,817,409 եւ ծախքը՝ 7,515,159 ղրուշ։ 1315 տարուան հեռագիրներու հասոյթն է 89,279,246 եւ ծախքը՝ 26,650,907։ Թղթատարական հասոյթն է՝ 27,644,720 եւ ծախքը՝ 7,674,862։ 1316 տարուան հեռագրական հասոյթը եղած է 94,914,111 եւ ծախք՝ 28,640,403։ Թղթատարական հասոյթներն են՝ 30,757,529 եւ ծախք՝ 7,989,244 ղրուշ։ Այդ գումարներէն ինչպէս կ'երեւայ հեռագրական ու Թղթատարական հասոյթները տարուէ տարի կ'աւելնան։ 1316 տարուան հեռագրական բոլոր պաշտօնեաներուն թիւն է 4816 եւ ուսանողներունը՝ 288։ Նոյն տարուան փոխանակուած արտաքին ու ներքին հեռագիրներուն թիւն է 3,728,918։ Թղթատարական բոլոր պաշտօնեաներուն թիւն է 1612։ Փոխանակուած նամակներու եւ այլն քանակութիւնն է 16,381,097։

ԻԶՄԻՐԻ մէջ երէկ կատարուեր է բացումը այն աղբիւրին որ կառուցուած էր Վեհ. Սուլթանին գահակալութեան յոբելեանին առթիւ։

ՊԱՐՍԻՑ ԴԵՍՊԱՆԸ.—Ինչպէս ծանուցուեցաւ, Խարիճիէի արարողապետ Րաղըպ պէյ եւ Պարսից դեսպանատան առաջին թարգման Յովհաննէս խան, երէկ, Ճիհըզ Մուսթաֆա Փաշա գացին՝ դիմաւորելու Պարսից դեսպան Միրզա Րիզա խանը, որ այսօր մայրաքաղաքս կը ժամանէ Վիէննայէն։

ԿԱՅՍ. ՆԵՐՈՒՄ.—Էսկի Զաղրէի գաղթականներէն Ռամազանօղլը Թահիր ու Մէհմէտ, որոնք երբեմն ատեն, ցկեանս տաժանակիր աքսորութեան դատապարտուած էին Դասալիքի զինուորական ատեանին կողմէ, եւ Սինոպի բանտը կը գտնուէին, իրենց հիւանդոտ վիճակին համար կայս. ներման արժանացան։

ՎԱՆԱՅ նահանգին կեդրոնական նախնական դատարանին հարցաքննիչ դատաւոր անուանուեցաւ Ամասիոյ գաւառին նախնական դատարանին նախկին հարցաքննիչ դատաւոր Հիւսէին Սամի էֆ.։

ԳԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐ.—Բէօսթէնճէէն երէկ Կ. Պոլիս ժամանեցին 18 խումբ գաղթականներ, եւ Կոստանցայէն ալ 161։

—241 գաղթականներ՝ Իզմիտ եւ 55 ալ Էսկիշէհիր ղրկուեցան, նոյն կողմերը բնակութիւն հաստատելու։

ՇՈՒԷՏ-ՆՈՐՎԷԿԻՈՅ դեսպանը՝ կոմս Սթէնպոք, երէկ, արձակուրդով մեկնեցաւ։

ԹԱՂԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ Դ. շրջանակին (Պէշիկթաշ) հաշուակալ Էշրէֆ պէյ որ հիւանդ էր, երէկ մեռաւ։

ԺԱՆՏԱԽՏ.—Զիֆթէի մէջ (Եգիպտոս) կիրակի օրը ժանտախտէ մահացու դէպք մը պատահեր է եւ երկուշաբթի ալ մէկ մահ։

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ ԵՒ ՌՈՒՄԱՆԻԱ.—Մօտերս Ս. Ֆիա կը սպասուին ռումանական պատուիրակներ՝ ձկնորսութեան պայմանագրութիւն մը կնքելու համար Պուլկարիոյ եւ Ռումանիոյ միջեւ։ Ձեռնհաս շրջանակներուն մէջ կը կարծուի թէ առիկայ նախաձեռնութիւն մը պիտի ըլլայ կարգադրելու Պուլկարիոյ եւ Ռումանիոյ միջեւ գտնուած բոլոր կախեալ խնդիրները՝ այսինքն Էքէճ Ատասի, Թուլչայի Պուլկար վարժարաններուն խնդիրները եւայլն։ Պուլկար կառավարութիւնը մտադիր է ամէն կերպով բարեկամ յարաբերութիւններ ունենալ Ռումանիոյ հետ։

ՄԱՐՍԻԼԻՈՅ մէջ սուսամի գինը բարձրացաւ։

ԵԳԻՊՏՈՍԷՆ ԼՈՒՐԵՐ.—Եգիպտոսի Խտիվը, այս իրիկուն, ճամբայ կ'ելլայ դէպի Սուտան։ Ապպաս փաշա դեկտ. 11 ին Գահիրէ պիտի դառնայ։ Խտիվը, Խարթում գտնուած միջոցին քաղաքին մըզկիթներ պիտի պարգեւէ զանազան ցեղապետներու։

—Եգիպտոսի վագֆերու 1902 նախահաշիւը պատրաստուեցաւ։ Հասոյթները 17,000 ոսկի աւելի են ծախքերէն։

—Իտալիոյ Թագաւորին հօրեղբօրորդին՝ Թուրինոյի կոմսը Եգիպտոս պիտի երթայ, ձմեռուան եղանակը հոն անցընելու։

—Անկլօ Էճիպշըն պանքի բաժնետէրերու ընդհանուր ժողովը վերջերս գումարուելով, կարդացուեր է 1901 օգոստոս 31ին աւարտող տարեշրջանին հաշուեկշիռը, ուրկէ կ'երեւայ թէ գոյացած շահը 81 301 անգլիական ոսկի։

—Սուտանի կառավարութիւնը չորս վարժարաններ պիտի բանայ Տանկոլայի եւ Պերպէրի մէջ։

ՔԱՂԱՔԱՅԻՆ հանգստեան թոշակի վարչական Խորհուրդը, առջի օրը գումարուելով, չորս հոգիի հանգստեան ու անպաշտօն վիճակի թոշակներ յատկացուց։

ԾՈՎԻ ՎՐԱՅ.—Կիրակի առտու սաստիկ փոթորիկին ատեն Սեւ Ծովի Քիլիոսի ապաստարանի կայանին պահապանը իմաց տուաւ հրամանատարին թէ ժայռերուն մօտ նաւ մը կը գտնուի։ Հրամանատարը տեսնելով որ այդ նաւը չի կրնար դառնալ Քիլիոսի հրուանդանը, անմիջապէս հրթիռներով չուան արձակել տուաւ եւ այդպէս կարելի եղաւ ազատել նաւաստիները։ Այդ նաւը՝ Բալիոսի՝ որ 49 թոնօ տարողութիւն ունէր, ածուխ բեռցած Էրէյլիէն կու գար դէպի Կ. Պոլիս։ Նաւապետն է Անաստաս։ Այդ միջոցին ուրիշ փոքր նաւ մըն ալ՝ նոյնպէս ածուխ բեռցած, Քիլիոսի մօտ ցամաք ինկաւ։ Նաւաստիները՝ վեց հոգի ազատուեցան։ Այդ երկու նաւէն ազատած նաւաստիները ապաստարանի կայանը տարուելով, հոն հագուստ եւ ուտելիք տրուեցաւ անոնց։ Գարապուրունի մօտ ալ փոքր նաւ մը ընկղմեցաւ, բայց նաւաստիները վեց հոգի՝ ազատուեցան ապաստարանի կայանին կողմէ։ Վերջին օրերու մէջ այդ կայանին կողմէ տասնըհինգ հոգի ազատուած են։ Նոյն երեք նաւերը բոլորովին կորսուած են։

ՍԿԻՒՏԱՐԻ շուկային մէջ քէպապճի Մէհմէտի աշկերտը Շէրէֆէտտին, առջի գիշերը, խանութին դրամարկղը կոտրելով մէջը գտնուած ութսուներեք մէճիտիէն գողցաւ։ Յետոյ խանութին ամէն կողմը քարիւղ թափելով ուզեց կրակ տալ, բայց չյաջողեցաւ։ Շէրէֆէտտին առտուն կանուխ փախաւ, խանութին բանալին դըրացիներուն յանձնելով։ Վարպետը խանութ երթալով, տեսաւ թէ տակնուվրայութիւն մը կայ. անմիջապէս իմաց տուաւ ոստիկանութեան։ Շէրէֆէտտին տակաւին ձերբակալուած չէ։

ՆԵՐԿԱՅ ձմեռուան եղանակին մէջ, երբ անձրեւները կը շարունակեն, մարդ պէտք է զգուշանայ թրջելէ եւ հետեւապէս պաղառութենէ, իր անձին համար պէտք եղած գնումները ընելով, որոնց մէջ կարեւորագոյն տեղ մը կը բռնէ անշուշտ հովանոցը՝ անձրեւին՝ ձիւնին ու բուքին դէմ պաշտպանուելու համար, երբ մանաւանդ այնչափ ձեւաւոր, տոկուն եւ համեմատաբար աժան հովանոցներ կը ծախուին, Ղալաթիա կամուրջին դէմ, աջ ու ձախ անկիւնները, Ղալաթիոյ համբաւաւոր Հովանոցավաճառ ՄԻՀՐԴԱՏ ՀԱՅՏԱՃԻ երկու խանութները, ուր մետաքսէ եւ այլ ընտիր կերպասներ ալ կան, հովանոցներու հինցած կերպասները նոր պէս փոխելու համար։

Ազգային Լուրեր

Ս. Պատրիարքը, երէկ, Վեհ. Սուլթանին ծննդեան տարեդարձին առթիւ, կայս. Պալատ գնաց, ընկերակցութեամբ Տիգրան էֆ. Տ. Ներսէսեանի, իր շնորհաւորութիւնները մատուցանելու համար։ Ցունաց, Հայ-Հռոմէականաց Պատրիարքները, Պուլկարաց Էկզարքը, Ասորիներու Պատրիարքը եւ Բողոքականներու Պատր. Փոխանորդը, իրենց գործակատարներով, Հայ Բողոքականաց ազգապետ Ցակոբ էֆ. Փօթաճեան, Հրէից Խախամպաշի տեղակալին հիւանդութեան պատճառաւ իր Փոխանորդը, Երուսաղէմի Ցունաց Պատրիարքը իր Փոխանորդին հետ Ա. Սենեկապետ Հաճի Ալի պէյի քով կը գտնուէին, երբ կայս. Պալատին արարողապետ Վսեմ. Իպրահիմ պէյ եկաւ հրաւիրել զիրենք։ Մեր Ս. Պատրիարքն ալ միւս հոգեւոր պետերուն հետ եւ իր քով ունենալով Տիգրան էֆ. Տ. Ներսէսեանը, պատիւ ունեցաւ Վեհ. Սուլթանին ներկայանալու։ Ի դիմաց հպատակ համայնքներու հոգեւոր պետերուն, Ցունաց Պատրիարք Տ. Եովաքիմ Գ. շնորհաւորական եւ բարեմաղթական ուղերձ մը կարդաց, որուն պատճէնը հրատարակած ենք Ներքին Լուրերու բաժնին մէջ։ Ցունաց Պատրիարքարանի գործակատար Անաստասիադիս էֆ. Թուրքերէնի թարգմանեց այդ ուղերձը։ Վեհ. Սուլթանը Իր գոհունակութիւնը յայտնելով եղած բարեմաղթութեանց համար, յարեց թէ Ինք մեծապէս կը բաղձայ Իր ամէն կարգի հպատակներուն հանգստութեան ու բարօրութեան, եւ թէ ուրախ է որ իրենց հոգեւոր պետերուն միջոցաւ Իր կայսերական բարեւները կը հաղորդէ անոնց։ Ցետոյ հոգեւոր պետերը ուրիշ սրահ մը առաջնորդուեցան, ուր մեծարանքներ եղան իրենց։ Ապա, մեր Ս. Պատրիարքը այցելութիւն տուաւ Ա. Քարտուղար Վսեմ. Թահսին պէյի։

—Վեհ. Սուլթանին ծննդեան տարեդարձին առթիւ, երէկ գիշեր լուսազարդուած էին Ազգ. Պատրիարքարանը, Երուսաղէմատունը, Մայր-եկեղեցին, Մայր-վարժարանը, Ս. Պատրիարք Հօր բնակարանը, Ազգ. Հիւանդանոցը, Խասգիւղի Գալֆաեան Որբանոցը, Տ. Բարթուղիմէոս եւ Տ. Մեսրոպ արքեպիսկոպոսներու բնակարանները, ինչպէս նաեւ հայազգի պետական անձնաւորութեանց բնակարանները։

—Երէկ գիշեր, Վեհ. կայսեր ծննդեան տարեդարձին առթիւ, Պատր. Փոխանորդ Սրբազանը ընդունելութիւններ կատարեց Պատրիարքարանի մէջ։ Մայր-վարժարանի աշակերտները Վեհ. Սուլթանին ձօնուած Թուրքերէն երգեր երգեցին։ Մայր-եկեղեցիի քահանաներէն ոմանք եւ Թաղ. Խորհուրդը գիշերը տեղւոյն պահականոցը ու զօրանոցը երթալով իրենց շնորհաւորութիւնները յայտնեցին։ Քիչ յետոյ, զօրանոցին հրամանատարը եւ պահականոցին Ա. քոմիսէրը Պատրիարքարան գալով, փոխադարձ այցելութիւն տուին։ Այս առթիւ Պատր. Փոխանորդը բարեմաղթութիւններ ըրաւ Վեհ. Սուլթանին արեւշատութեանը համար։

—Տ. Բարթուղիմէոս արքեպիսկոպոս երէկ Կայս. պալատ երթալով, շնորհաւորական ու երախտագիտական ուղերձ մը մատոյց յատուկ կայս. Գահոյից։

—Մեր այսօրուան թիւին մէջ կը հրատարակենք Վահրիճ վարդապետի մէկ նամակը, որ խմբագրութեանս ուղղուած է հրատարակութեան խնդրանօքով։ Բղիի նախորդ Տեղապահը իր այս նամակով կը ջանայ ինքզինքը արդարացնել այն 31 ոսկիի գումարին նկատմամբ, զոր իւրացուցած ըլլալը Ծաղիկ երեւան հանեց անցեալ շաբթու։ Այդ դրամական զեղծումը սապէս եղած է.—Վահրիճ վարդապետ իր առնելիքին ի հաշիւ վար դրած է այն վեց ոսկիի գումարը, որ Պոլսէն իրեն ղրկուած էր՝ Խոսրով դպրոցին համար։ Նաեւ իր առնելիքներուն սեպած է Պատրիարքարանէն ղրկուած 25 ոսկիի գումար մը։ Արդ Վահրիճ վարդապետ այս որոշ ամբաստանութեան դէմ բան մը չըսեր ինքզինքը չքմեղացնելու համար որոշ ու պայծառ փաստերով։ Կրօնական Ժողովին իշխանութիւնը բաւարար լոյս մը սփռելու է այս դրամական զեղծումներու մասին շրջած լուրերուն վրայ, շշուկներ որոնք ա՛լ աւելի պիտի կոտրեն մեր կղերին արդէն խախտած վարկը, եթէ ձեռնհաս իշխանութիւնը համոզիչ փաստերով չապացուցանէ անոնց հիմնաւոր կամ անհիմն հանգամանքը։

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՓ

Տէր...

Իբրեւ հասարակաց պաշտօնեայ եւ մանաւանդ [illegible] պարկեշտ եւ խոնարհ եկեղեցական մը, կուգամ խնդրել որ հաճիք Ձեր օգտաշատ Թերթին մէջ ի լոյս հանել իմ անձիս դէմ կարճ ժամանակէ մը ի վեր շրջող եւ հրատարակուող զրպարտութեանց անհիմն եւ նպատակաւոր ըլլալը հետեւեալ sofիմաններով միայն, հարկ չսեպելով նաեւ երկրորդական կարեւորութիւն ունեցող գրուածք հեղինակութեանց դիմաւ ընելու, արդարացնելու համար արդէն արդար անձս որ զոհ կ'երթայ չարաշահութեանց։

1900 Ցունիս 10 թուականաւ Բղիի Թաղաք. Ժողովէն, այսինքն Խաչմաթեան Մկրտիչ, Ալէքսան Ցակոբ եւ Ալէքսան Մարտիրոս, Խաչաթեան Թորոս աղաներէն Պատրիարքարան ուղղեալ պաշտօնագիրը, որով կը յայտնէին 25 սամ. ոսկին ընդունելնին եւ կը խնդրէին Ս. Կիրակոս վանքին նորոգութեան յատկացնելու համար Պատրիարքարանին թոյլտւութիւնը, որ չշնորհուեցաւ։

1900 Հոկտ. 7 թուականաւ Կարինէն ուղղած տեղեկագիրս, որով ի Սղերդ պաշտօնի կոչուելուս առթիւ Բղիի մէջ ունեցած առնելիքներուս մասին կարգադրութիւն մը կը խնդրէի եւ Առաջնորդարանին վիճակը կը պարզէի դրամական խնդրոյ մասին՝ Պատրիարքարանին։

1900 Նոյ. 18 թուականաւ Նպաստից Ցանձնաժողովէն Բղիի Առաջնորդարանին ուղղեալ պաշտօնագիրը, որով իմ առնելիքներուս խնդիրը ընդփոյթ կարգադրելիս կը յանձնարարէր եւ տակաւին հաշուական խնդիրներու մասին տնօրինութիւններ կ'ընէր։

1901 յունուար 22ին Պատրիարքարանին ուղղեալ գրութեանս տակ, զոր 330 համարաւ կարելի է գտնել, Տ. Գրիգորիս Արքեպիսկոպոսի, Ատենապետին Կրօնական Ժողովի խմբագրած տեղեկագիրը որով կը յայտնէր Կրօնական Ժողովին թէ իմ առնելիքներս չտալու մասին Բղիէն հասած նամակները կեղծ եւ չարաշահութեանց արդիւնք են։

1901 յունիս 20 թուականաւ Կրօնական Ժողովին կողմէ Բղիի Առաջնորդարանին ղրկուած հրամանագիրը, որով կը յայտնէր թէ դրամներս՝ իրաւունքներս չտալու համար գրութեանց՝ տրուած իմ պատասխանագիրս ապացուցուած է, դրամս՝ իրաւունքներս ուղղել եւ ուրացողներուն իսկ ստորագրութեամբ հաստատ ուղղակի եւ անուղղակի նամակներով։ Հետեւաբար պարտին ընդփոյթ մուգաբաները հասցնել ինձ։

Այս հինգ գրութիւններէն դուրս կան բազում նամակներ եւ պաշտօնական ու անպաշտօն անձերէ գիրեր, զորս զանց կ'ընենք նուազ պաշտօնական եւ շատ տեղ գրաւող ըլլալնուն համար եւ կը բաւականանանք Ձեր ազգօգուտ Թերթին սոյն sofիմանները յանձնել, անոնցմով [illegible] ըլլալու մեր շուրջ դարձած տարաձայնութեանց, որոնք Բղիէն այս օրերս հասնող անխիղճ անձի մը մեզ դէմ սնուցած ատելութեան արդիւնք են։

ՎԱՀՐԻՃ ՎԱՐԴԱՊԵՏ

1901 Նոյեմ. 14
Պատրիարքարան

Հեռագիր Այսօրուան

(Աժանս օր Քոնսթանթինոբըլը)

ՏԱՐԵԴԱՐՁ ԾՆՆԴԵԱՆ ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ

ՎԻԷՆՆԱ, 27 նոյեմ.—Վեհ. Սուլթանին ծննդեան տարեդարձին առթիւ, այսօր, յունական-արեւելեան եկեղեցիին մէջ հանդիսաւոր արարողութիւններ կատարուեցան։ Ներկայ էին սամ. դեսպան Նէտիմ պէյ, բոլոր պաշտօնեաները, սամ. գաղթականութեան երեւելիները եւ կառավարական պաշտօնատարներ։ Արարողութեանց աւարտումէն ետքը դեսպանը ընդունեց ներկաներուն շնորհաւորութիւնները։ Ցետոյ ամէնքն ալ գացին սամ. Հրեաներու սինակոկը, ուր նոյնպէս կրօնական արարողութիւններ կատարուեցան։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ

ՊԵՐԼԻՆ, 26 նոյեմ.—Խորհրդարանը բացուեցաւ. նուազ կարեւոր ծրագիրներու վրայ վիճաբանութիւն կը կատարուի։ Մաքսային սակացոյցին առաջին ընթերցումը դեկտ. 2ին պիտի սկսի։

—Դաշնակցային Խորհուրդը ընդունեց նաւատորմին 1902ի նախահաշիւը, որուն գումարն է 209 միլիոն մարք։

ՖՐԱՆՍԱ

ՓԱՐԻԶ.—Երեսփ. Ժողովին մէջ, չինական փոխառութեան համար վիճաբանութիւն կատարուած ատեն, Պ. Կաւէ առաջարկեց հրատարակել փոխառութեան հրապարակ հանուելուն ծախքերու մանրամասնութիւնը։ Ելմտական նախարար Պ. Քայօ թէեւ դէմ խօսեցաւ, բայց առաջարկութիւնը ընդունուեցաւ 215ի դէմ 293 ձայնով, Ժողովը մերժեց ուրիշ բանաձեւ մը, որով կ'առաջարկուէր 10 000 ֆր. տալ այն ամէն ընտանիքի որուն մէկ զաւակը մեռած է չինական արշաւախումբին ատեն։ Պաշտպանողական նախարար Անտրէ զօրավարը յայտարարեց թէ այդ բանաձեւը եթէ ընդունուի, պատճառ պիտի ըլլայ միջազգային օրէնքներուն մէջ մտնելու սկզբունք մը՝ մեծ հետեւանքներով, քանի որ յաղթուածները պիտի պարտաւորուին հատուցումներ վճարել մեռած յաղթողներուն ընտանիքներուն։

ՀՈԼԱՆՏԱՅԻ ԹԱԳՈՒՀԻՆ

ԼԱ ՀԷ.—(Պաշտօնական).—Վիլհելմինա թագուհին առողջացաւ, բայց տակաւին քանի մը օր անկողինէն պիտի չելլէ։

ԱՐԿԱԾ ՄԸ

ՏԷԹՐՈՒԱ (Մ. Նահանգները).—Գործարանի մը մէջ կաթսայ մը պայթելով, շատ մը գործաւորներ ծանրապէս վիրաւորուեցան։ Քանի մը հատը արդէն մեռան։

ԹԱՐԱՆԹԻՆԱ

ՊՐԷՄԷՐՀԱՖԸՆ, 27 նոյեմ.—Գերման կառավարութիւնը առողջապահական քննութիւնը տարածեց Սեւ Ծովի բոլոր նաւահանգիստներուն համար։

ԻՏԱԼԻԱ

ՀՌՈՄ.—Երեսփ. Ժողովին նիստերը վերսկսան։ Ելմտական նախարարը ծանոյց թէ չորեք օրը պիտի պարզէ ելմտական ընդհանուր կացութիւնը։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ

ՊԵՐԼԻՆ.—Երեսփ. Ժողովին դէր-ատենապետ ընտրուեցաւ Սթոլպէրկի կոմսը, պահպանողական, փոխանակ Պ. ֆոն Ֆրէկէի։ Ցետոյ վիճաբանութիւն կատարուեցաւ Ինսթէրպուրկի մենամարտին գործին վրայ։ Պատերազմական նախարար Կոսլէր զօրավարը ըսաւ թէ Պլասքովիցի (մենամարտի զոհը) մասին չէ համակերպուած կայսեր հրամանին, որով կը պատուիրէր թէ մենամարտ տեղի չունենայ։ Վիլհէլմ կայսրը, յարեց նախարարը, նորէն հրամայեց որ կատարելապէս գործադրուի այդ հրամանը։ Պատերազմական նախարարը ըսաւ նաեւ թէ զինուորական սպաները, բոլոր քաղաքացիներուն պէս, ենթակայ են օրէնքներուն եւ թէ բանակը՝ մենամարտը մշակելու յատուկ տեղ մը չէ։ (Ծափահարութիւններ։)

ԹՐԱՆՍՎԱԼ

ԼՈՆՏՈՆ.—Լորտ Քիչնէր կը հեռագրէ Բրէթորիայէն թէ Նոքս զօրավարը գերի բռներ է Ժուպէրի պոէրական գոմանտոյի ամբողջ զօրախումբը, նոյն իսկ Ժուպէր հրամանատարն ալ միասին։

ՓԱՐԻԶ.—Պ. Պէյէ նամակ մը ուղղեց արտաքին գործոց նախարար Պ. Տէլքասէի, ըսելով որ հարցագրութիւն պիտի ընէ Լա Հէյի իրաւարարական ատեանին վարչական Խորհուրդին այն ընթացքին վրայ, որով մերժեց քննել Թրանսվալի ու Օրանժի ներկայացուցիչներուն բողոքները՝ պատերազմի օրէնքներուն միշտ բռնաբարուելուն դէմ։

ԼՈՐՏ ՍՈԼԶՊԷՐԻ

ԼՈՆՏՈՆ.—Լորտ Սոլզպէրիի առողջական վիճակը ծանրացաւ։

(Աժանս Նասիոնալ)

ՏԱՐԵԴԱՐՁ ԾՆՆԴԵԱՆ ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ

ՓԱՐԻԶ, 27 նոյեմ.—Փարիզի սամ. դեսպանատան մէջ մեծ շքով տօնուեցաւ Վեհ. Սուլթանին ծննդեան տարեդարձը։ Գործակատար Նաղի պէյ ընդունեց սամ. գաղթականութիւնը որ ամբողջութեամբ ներկայացաւ. նաեւ քաղաքականութեան, մամուլի եւ սեղանաւորական շրջանակներուն պատկանող բազմաթիւ անձնաւորութիւններ։ Դեսպանատունը դրօշազարդուած էր եւ գիշերը շքեղ լուսավառութիւններ կատարուեցան։

ՍՈՖԻԱ.—Օսմ. Գոմիսէրութեան պաշտօնատանը մէջ մեծ շքով տօնուեցաւ Վեհ. Սուլթանին ծննդեան տարեդարձը։ Շէնքը դրօշազարդուած էր. ներքին մասերն ալ մեծ ճաշակով զարդարուած էին։ Պուլկարիոյ իշխանին անձնապահ զօրագունդին նուագախումբը անընդհատ կը նուագէր։ Զանազան Ընկերութիւններ անցք մը կատարեցին Գոմիսէրութեան պաշտօնատանը առջեւէն, ուր ժողովրդեան մեծ բազմութիւն մը հաւաքուած էր, հակառակ տեղացող ձիւնին։ Ընդունելութիւնը շատ փայլուն եղաւ. մեծ բազմութիւն կար։ Ներկաներուն մէջ կային Պուլկարիոյ իշխանին դիւանապետը ու թիկնապահները որոնք եկած էին Ֆէրտինանտ իշխանին շնորհաւորութիւնները մատուցանելու, վասն զի իշխանը Սոֆիայէն բացակայ է եւ Էպէնթալ կը գտնուի։ Ներկայ էին նաեւ Պուլկարիոյ նախարարապետը, արտաքին գործոց նախարարը եւ քանի մը նախկին նախարարներ, նաեւ զօրավարներ, օտար հիւպատոսները ամբողջութեամբ, Սոֆիայի արքեպիսկոպոսը, Սոպրանիէի անդամներ եւ ամբողջ պուլկար երեւելիները։ Իսլամ, կաթոլիկ ու պուլկար կրօնական պետերուն դրամներ յանձնուեցան՝ աղքատներու տրուելու համար։ Գոմիսէրութեան պաշտօնատանն առջեւ ալ դրամական պարգեւներ բաշխուեցան։ Իսլամ երեւելիները ամէնէն առաջ գացին Գոմիսէրութեան պաշտօնատունը եւ միւֆթիին հետ մեծ սրահին մէջ ընդունուեցան Նէճիպ Մելհամէ էֆ.ի կողմէ՝ որ շրջապատուած էր բոլոր պաշտօնեաներէն՝ ամէնքն ալ պաշտօնական համազգեստով։ Բանախօսութիւններ արտասանուեցան եւ «Բատիշահըմ չօք եաշա» գոչուեցաւ։ Իրիկուան պարահանդէս պիտի տրուի Գոմիսէրութեան պաշտօնատանը մէջ եւ հրապարակին վրայ հրախաղութիւններ պիտի կատարուին։

ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ԱՄԵՐԻԿԱ

ԼՈՆՏՈՆ.—Բոգոթայէն կը հեռագրեն թէ Քոլոմպիոյ եւ Վէնէզուէլայի յարաբերութիւնները պաշտօնապէս խզուած են։

ՈՒԱՇԻՆԿԹԸՆ.—Մ. Նահանգաց կառավարութիւնը որոշեց հինգ հազար հոգի ղրկել Փանամա։

ԼՈՐՏ ՍՈԼԶՊԷՐԻ

ԼՈՆՏՈՆ.—Լորտ Սոլզպէրի երէկուընէ ի վեր հիւանդ է։

ԹՐԱՆՍՎԱԼ

ՓԱՐԻԶ.—Բազմաթիւ Պոէրներ Մադակասքար հասնելով կառավարութենէն խնդրեցին Թրանսվալէն հոն գաղթել խմբովին։

ԼՈՆՏՈՆ.—Հետեւակ զինուորներու չորս գումարտակ եւ 400 հեծեալներ դէպ ի [illegible] ճամբայ ելան։

—Սըր Հ. Քէմպպէլ Պէնըրմէն ճառ մը խօսելով ըսաւ թէ նախարարները անկարող են վերջացնելու պատերազմը եւ թէ տակաւին ժամանակ կայ՝ Պոէրներուն հետ բանակցութեանց սկսելու։

ԱՆԳԼԻՈՅ ԹԱԳԱՒՈՐԸ

ԼՈՆՏՈՆ.—Էտուարտ Թագաւորին թագադրութիւնը յունիս 25ին պիտի կատարուի։

ՖՐԱՆՍԵՐԷՆԻ ԴԱՍԵՐ

Ամէն անոնք որ կը փափաքին կարճ ժամանակի մը մէջ հիմնապէս սորվիլ Ֆրանսերէն լեզուն, թո՛ղ դիմեն Բերա, Ասմալը Մէճիտ, Մինարէ փողոց, թիւ 21, ուր Ֆրանսացի կարող մասնագիտուհի մը պատրաստ է դասեր տալու։

Ա Զ Դ

Պրուսա բնակող եղբօրս՝ Աղաբէկ աղա Բարունակեանի հետ ասկէ առաջ ընկեր եղած էի, Պրուսայի խավլու ղէնճակ եւ [illegible] ապրանքներ ծախելու համար Պոլիս Մահմուտ փաշա առաջին փողոց, Եսիր խանի դիմաց 10 թիւ խանութին մէջ։ Արդ, հիմա, անոր հետ կազմած ընկերութիւնս լուծուած ըլլալով, այսուհետեւ վաճառատան գործառնութիւնները իմ անունս միայն պիտի կատարուին, այսինքն Բարունակ Սըվաճեան անունով։

Պոլիս, Մահմուտ փաշա, առաջին փողոց, թիւ 10 վաճառատան մէջ հաստատուած խավլու եւ ղէնճակի վաճառական։

ԲԱՐՈՒՆԱԿ ՍԸՎԱՃԵԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ

Սամ. Փոխառութ. Միաց. Դ.	Օ. Զ.	26	29
Ամէնէն բարձր գին	»	26	29
Ամէնէն վար գին	»	26	20½
Ռումէլի Երկթ. գծ.	Ֆր.	105	50
Ամէնէն բարձր գին	»	105	87
Ամէնէն վար գին	»	101	50

ԲԱՑՈՒՄ 15 Նոյեմբեր

սմ. Փոխառութ. Միաց. Դ.	Օ. Զ.	26	27
Ռումէլի Երկաթուղի	Ֆր.	105	50
Օսմանիէ		—	—
Ռէժի		23	—
Սամ. Պանքա		—	—
[illegible]		0	10
[illegible]		0	12
Սամ. Ապահ. Ընկ.		3	75
[illegible]		5	60
» [illegible]		1	40
« [illegible]		483	—
[illegible]		465	—
[illegible]		73	—

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն ամիս	Ղրշ.	110	—
» » » չէք	»	111	—
Փարիզ » »	Ֆր.	22	86
» » » չէք	»	22	86
Պէրլին [illegible] չէք	Մարք	18	57
Վիեննա չէք	Քրոն.	21	—

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ՀՆԹԱՑՔԸ

[illegible] Ֆրանքնոց	Ղրշ.	87	24
Անգլիական ոսկի	»	110	07
Ռուս Իմբերիալ	»	90	20
Ֆլորին	»	52	08
Մէճիտիէ արծաթ	»	108	04
Պէշլիկ	»	98	20
[illegible]	Օ. Զ.	8	68

Տր. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
396, Մեծ փողոց Բերա, 396
Տեսնել 4րդ երեսը
Պոլսոյ կողմը մասնաճիւղ չունինք

ԻԼԱՆ

ԽԱԶԻՆԷԻ ԽԱՍՍԱՅԻ ՇԱՀԱՆԷ

Խազինէի Խասսայի Շահանէճէ միւպաեաա օլունաճագ իւչ պին սէքիզ եիւզ աթիք գըյէ պամուգը չէհրը հալը րումինին օնպէշինճի փէնչշէնպէհ կիւնի գարարը եվվէլի վէ օնաքիզինճի փազար կիւնի աէ եիւզտէ իւչ թէնզիլի պիլ գապուլ ինհալէի գաթիէսի ինրա օլունաճաղընտա իլթաեա թալիպ օլանլարըն թէէմինաթ աքչէսինի վէ եա միւքէպէր քէֆալէթնամէի միւսթաշրէպէն եէվմի մեզքիւրտէ նիհայեթ սաաթ տօգուզտա գաաար Խազինէի Ճէլիլէի միւշարիլէյհաեա կէլմէլէրի իլան օլունուր։

Ֆի 12 Թըշրինը Սանի սէնէ 317

3—3

ՄՈՒԶՈՒԱԼ ԼԱՅՖ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ. ՆԻՒ-ԵՈՐՔԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1843ԻՆ

Պահեստի գումար ՄԷԿ ՄԻԼԻԱՐ 687 ՄԻԼԻՈՆ ֆրանք

Ապահովագրական ամէն կարելի դրութիւնները կը գործածէ. խառն ապահովագրութիւն, ամբողջ կեանք, զաւակաց դրամագլուխ, ցման եկամուտ, եւայլն

Մուչուալ Լայֆի սակագինը և ապահովագրութեան զանազան դրութիւնները չուսումնասիրած մի ապահովագրուիք.—Առաւաւելեան պայմաններ, վճարմանց դիւրութիւնք։ Տեղեկութեանց համար դիմել առ Պ. Ֆ. ՀԷՐ, ընդհանուր գործակալ, Խնաեէթ խան, Վօյվօտա փողոց, Ղալաթիա, Կ. Պոլիս։ 579

MIRACULOUS SKIN OINTMENT

ՄՈՐԹԻ ՀՐԱՇԱԼԻ ՕԾԵՂԱՆԻ ՄԸ

Այս օծեղանին, որուն բուժիչ արդիւնքները իսկապէս հրաշալի են, բուսային նիւթերէ պատրաստուած է։ Մինչեւ հիմա հասարակութեան մատուցուած դեղերուն մէջ լաւագոյնն է ասիկա իր տեսակին մէջ։ Ստուգապէս կը բուժէ բոլոր մորթային հիւանդութիւնները։ Իբր ազդեցիկ դեղ կը գործածուի տղոց և չափահասներու աչքի բորբոքման և առհասարակ բորբոքման և բացկեղի դէմ։ Կը բուժէ ամէն կարգի վէրքեր, ինչպէս նաև կեղերը (ulcères), պալարները (չիպան), բորբոքում ուռերը, ուռոյցքը (tumeur), մորթին դուրս տալը (éruption), խոյլը (սրաճա), կուրծքի ցաւերը, ոտքի դառնալը, մէջքի ցաւը, վիզի բռնուիլը, յօդացաւը, մկնացունցը (tic), յօդակապներու ակարութիւնը, կեղանկը (մարիա), ճմլուածները, ճաքուածները, ճեղքուածները, արիւներուները, ցուրտէն առաջ եկած ճաքռտուածները, վէրքերը, ուռած եւ անուածիր աչքերը, մորթախտը, մատնաշուրթը, վարդախտի հետքերը, մորթային հետքերը։

Մորթի այս հրաշալի օծեղանին աչքի հիւանդութեանց և վէրքերու համար լաւագոյն օծեղանին է։ Կը գեղեցկացնէ մորթը։ Մինչ օգտակար արդիւնքներ առաջ կը բերէ հետեւեալ հիւանդութեանց մէջ, երբ միւս բոլոր դեղերը և բժիշկները չեն կրնար բուժել զանոնք. հերապաթութիւն (սաչըգրան), օձացաւ (երլանճըգ), որքին (բէմրէյի) բորոտութիւն, փոքր պտուկներ, կարմրութիւններ, ածելիի վէրքեր եւն. եւն.

Այս օծեղանին պէտք է գտնուի ամէն տան և նաւերու մէջ։ Իւրաքանչիւր թիթեղէ տուփին գինն է 3 ղրշ 6 բէն։ Այս օծեղանիէն յանձնարարութիւն ընողները պէտք է դիմեն ցամաքային Եւրոպայի միակ գործակալ Գ. Էսմէրեան Քաբուտեայի վաճառատունը, որ կը գտնուի Կալաթա-Շէրայի Թըմամուէյի գիծին կայարանին մօտ, Կալաթա, Վոյվոտա փողոց, Թիւ 95-96։

ՊԵՐԼԻՆԻ ՎԻՔԹՈՐԻԱ

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Արքայական հրամանագրով արտօնուած 1853 անդա. 26ին կառավարութեան հսկողութեան տակ

Պէրլինի Վիքթորիան Գերմանիոյ ամէնէն հզօր Ընկերութիւնն է

Ապահովագր. դրամ Ֆր. 967,321,496

Պահեստի դրամ Ֆր. 270,096,743

ՊԵՐԼԻՆ ՎԻՔԹՈՐԻԱՆ ամէն տեսակ ապահովագրութիւն կ'ընդունի, ինչպէս կեանք, օժիտ, [illegible], ցկեանս թոշակ, եւլն.

ՆՈՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ

Փոխվճարական ապահովագրութիւն կեանքի վրայ տարեկան [illegible]

Կարելի է ապահովագրել իր կեանքը, կամ տղոց ու որբերու համար օժիտ մը, [illegible] փոքր վճարումներով.—(մեռնողին պայմանները կանոնաւոր ապահովագրութեան համար)։

Ապահովագրութեան օրգենաւի, երկաքուղիի, բիւեկլի եւլն. արկածներու դէմ, ամբողջ կեանքին համար, չարաթական փոքր վճարումով մը, սկսեալ ՄԷԿ ՖՐԱՆՔԷ, և վճարելի միմիայն մէկ տարուան համար (52 շաբաթ, այսինքն 52 ֆրանք), այսպիսով ամբողջ կեանքին համար ապահովագրուած կ'ըլլայ 10,000 Ֆր.՝ մահուան պարագային, 15,000 Ֆր.՝ արկածէն առաջ եկած անկարողութեան պարագային, և օրական հինգ ֆրանք՝ ժամանակաւոր անկարողութեան պարագային։

Ընկերութեան Դրամատունը.—ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

Ընդհ. Գործակալ,—ԷՄԻԼ ՎՕԼ

Ղալաթիա, Օսմ. Պանքային դէմը. Խնայէթ Խան, Թիւ 7. 8. 9.

ՊԱԶԱՐ ՍԹԱՄՊՈՒԼ

ԱՊՏԻՒՐՐԱՀՄԱՆ ԹԷՎՖԻԳ ԷՖԷՆՏԻԻ

Պոլիս, Պահճէ Գաբու, թիւ 51

Այս ծանօթ վաճառատան մէջ կարելի է գտնել եւրոպական լաւագոյն ապրանքներ, շապիկներ, գիշերնոցներ, ոճքոթէ շապիկներ, թաշկինակներ, գուլպաներ, փանչլաներ, անուշահոտութիւններ, ոսկեճամուկ լամբաներ, պայուսակներ և այլն, և այլն։ Բոլոր ասոնք անհրեւակայելի ըլլալու աստիճան աժան գիներով։ Դիմեցէք ու գոհ պիտի մնաք։

ՆԻՒ-ՀՕՄ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՆՇԱՐԺԱՆԱՆՈՑ ԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՆ

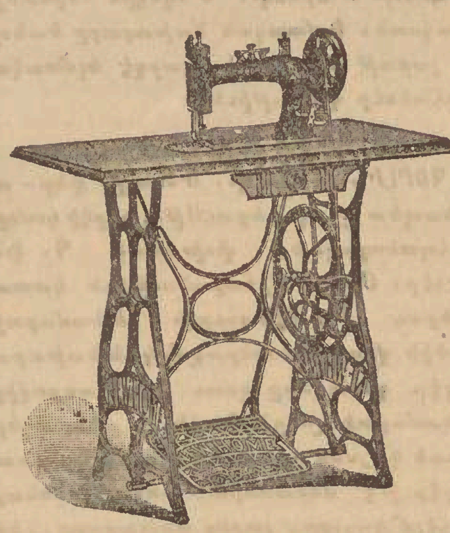

Բարիզի 1900ի արուեստահանդէսին ու 1894ի Անվէրսի արուեստահանդէսին մէջ անմրցելի յաջողութիւն մը գտած են ամերիկեան Նիու-Հոմ կարի մեքենաները. որոնք թեթեւ, տոկուն ու արագ ըլլալնուն, ամէն տան համար անհրաժեշտ են։ Նաեւ կը ծախուին ընտանիքներու և արհեստանոցներու համար պէտք եղած գուլպայի և փանէլայի ձեռքով ու ոտքով մեքենաներ։ Դասերը ու նորոգութիւնները ձրի են։ Թէ՛ կանխիկ և թէ ապառիկ վաճառումներ կը կատարուին, մասնակի վճարումներով։

Թուրքիոյ համար միակ Ներկայացուցիչ ԱՄԱՏԷՕ ՍԱԼՎԱԹՕՐ

ԸՆԴՀ. ՄԹԵՐԱՆՈՑ.—Պոլիս, Պահճէգաբու, Համիտիյէ ճատտէսի թիւ 7

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ.—Իզմիտ, Ռոտոսթօ, Աֆիոն-Գարահիսար, Սիլիվրի եւլն. 575

ERNEST GLAVANY

ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ ԷՌՆԷՍԹ ԿԼԱՎԱՆԻ

ՂԱԼԱԹԻԱ, „ՕՍՄԱՆԵԱՆ„ ՊԱՆՔԱՅԻ ԿԱՐԳԸ, ՑԱԿՈԲԵԱՆ ԽԱՆ

Սոյն դրամատունը կը վաճառէ ամէն տեսակ արժեթուղթեր՝ իրենց գինին համեմատութեամբ՝ ամսական 20 ղրշ.էն մինչեւ 100 ղրշ. որոշեալ գումարի մը վճարմամբ։ Դրամատունը առաջ քաշուած վիճակահանութեանց թիւերը նայելու և շահուած պարգեւները գանձելու համար՝ ամէն կերպ դիւրութիւն ցոյց կուտայ։

Գնողները երբ առաջին վճարումը ընեն, իրենց մուրհակ մը կը տրուի մեր կողմէ ստորագրուած և դրոշմուած։ Ասկէ զատ արժեթուղթին թիւը ցոյց տուող ուրիշ ծանուցագիր մըն ալ կը տրուի, և գնողը նոյն ատենէն իսկ ամէն վիճակահանութեանց մասնակցելու իրաւունք ունենալով, շահածը ամբողջապէս կ'առնէ։

Աւելորդ է յայտնել թէ ամէնէն աղքատն անգամ այս դիւրութեամբ կրնայ արժեթուղթի տէր ըլլալ, և յայտնի է որ ամսական 20 ղրշ.ի վճարումը մեծ զոհողութիւն մը չըլլալով և ամէն մարդու դիւրամատչելի ըլլալով, ամէն հաւանականութիւն ունի օր մը շահելու, և եթէ երբեք չշահի ալ, իր վճարումներուն շնորհիւ, յառաջիկային արժեթուղթի տէր պիտի ըլլայ, որ իրեն համար շահու տղբիւր մըն է։

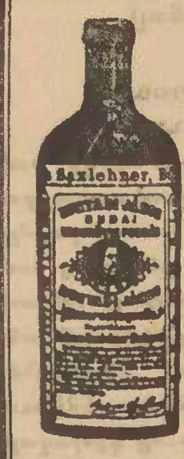

LԱՒԱԳՈՅՆ ՄԱՔՐՈՂԱԿԱՆԸ

HUNYADI JANOS

Անմիջական, ապահով եւ դիւրին կերպով կ'ազդէ

Տիեզերահռչակ ճամբաւ

ԶԳՈՒՇԱՆԱԼ ԿԵՂԾԵՐԷՆ

Պահանջելու է եռեւեալ անունը պարունակող պիտակով շիշեր

ANDREAS SAXLEHNER

Կը ծախուի գլխաւոր գեղավաճառներուն և գեղագործներուն քով։ 387

ԹԻ ԿՐԷՇԱՄ

ԿԵԱՆՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ. Ի ԼՈՆՏՈՆ

Ընկերութեան դրամագլուխը 31 դեկտ. 1898ին

162, 924, 140 ֆրանք

Տարեկան եկամուտ, ապահովագրութիւններ և այլն՝ 31 դեկտեմբեր 1898ին

29, 765, 473 ֆրանք

Ընկերութեան հաստատութեան թուականէն՝ այսինքն 1848է ի վեր, ապահովագրեալներու եղած վճարումներ, կենսաթոշակ, եւլն.

362, 858, 507 ֆրանք

1898 տարուան մէջ ընկերութիւնը 6619 պոլիսներ տուած է որոնք 58,680,000 ֆրանքի դրամագլուխ մը կը ներկայացնեն։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել ընդհանուր գործակալներուն Գ. Գ. ԷՏՈՒԱՐՍ ԵՒ ՈՐԴԻ, Պոլիս, Մէյտանճըք փողոց, Ալալէմճի խան։

Միջնորդներուն լաւ վարձատրութիւն պիտի ըլլայ։

Փոխ-գործակալութիւն, Ղալաթիա, Մէյմէնէթլի խան։

ՔԻՒՆԱՐՏ CUNARD

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ

[illegible] Լիվերփուլ [illegible]

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Իվէրնիա	13900	Սիլվանիա	5598
Սաքսոնիա	13900	[illegible]	4861
Լուքանիա	12952	[illegible]	3229
Քամփանիա	12950	Բավիա	2945
Ուլթոնիա	8845	[illegible]	2836
Ումբրիա	8128	[illegible]	2201
Էթրուրիա	8130	[illegible]	2552
[illegible]	7893	Ալէփօ	2131
[illegible]	7268	[illegible]	183

Սաւակսոս շոգենաւը, Նաւապետ Ուիլլէմս ընդհանուր վաճառքով Լիվրբուլէն հոս հասաւ։

Դիմել առ ՃՕԼԻ Է ՍԷԿԷՐ

Joly et Seager

Մէյմէնէթլի խան, թիւ 6, 7, 8, Ղալաթիա, [illegible]

ՏՈՔԹՕՐ Յ. ԱՐԱԳԵԱՆ

[illegible] ատամնաբոյժ Բարիզի

Ի Սիւթէ ալ Բէրա, Թիւ 1

Ամէն օր կ'ընդունի ժամը 4էն 10 (Ք. Թ.)։ Բշ. և Ուրբ. կէս օրէն առաջ Սիրքէճի գեղարան Նալբանդ [illegible]։ Ներկայ [illegible]

Աղքատաց ձրի 490

ՖՐԷՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվերփուլ և [illegible]

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
[illegible]	10500	[illegible]	3500
[illegible]	10500	[illegible]	3500
[illegible]	10500	[illegible]	3300
[illegible]	9000	[illegible]	2500
[illegible]	9000	[illegible]	3500
[illegible]	9000	[illegible]	2500
[illegible]	8000	[illegible]	2500
[illegible]	8000	[illegible]	2500
[illegible]	8000	[illegible]	3000
[illegible]	3740	[illegible]	931
[illegible]	3700	[illegible]	891
[illegible]	3700	[illegible]	860
[illegible]	3500		

[illegible]

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ ԷՏՎԱՐ ԼԱՅՕՆՏԷՆ

Ղալաթիա, [illegible] 690

Գործակալ ՃԷՐԻՃ [illegible]

NEVRALGIES Անզգար, Ստամոքսի կծկում, Անորինութիւն և բոլոր ջղային հիւանդութիւնները մէկ ժամուան մէջ կը բուժուին շնորհիւ Տոքթէօր CRONIERի ՀԱԿԱՋՂԱՑԱՒԱՅԻՆ ԴԵՂԱՀԱՑՆԵՐՈՒՆ

Տուփը 3 ֆրանք, համբու ծախք չաանուիր Paris, դեղարան Robriquet, Monnaie փողոց Թիւ 23։ Կը ծախուի նաև բոլոր դեղարաններու մէջ։

Ոսկի շքադրամ 1900ի Բարիզի Միջազգային Արուեստահանդէսին։ Մթերանոց Մէ-զ[illegible] և Ընկ.։

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852

Տ^ՐՍ Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ

396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԲԷՐԱ 396

(Նաւենի գաւեշտատան վրայի յարկը, ճիշդ Չիպուճենանց դէմը)

[illegible] մէկ անգամէն կը լեցնեն. ցաւով գնալու եւ բուժուած վերադառնալու պայմանաւ.

[illegible], ըստ ինձ [illegible] ճեղքի ամբողջութիւն [illegible] ժամանակութիւն եւ ապա ատամնաբուժութիւն [illegible]

[illegible]

[illegible] 137

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՆԳԼԻԱՅԻ ԱՄԵՆԱՄԵԾ ՇՈԳԵՆԱՒ

[illegible] Հուլ, Գ. [illegible] և Օտեսա

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
[illegible]	1069	[illegible]	1497	[illegible]	1011	[illegible]	724	[illegible]	138
[illegible]	3607	[illegible]	2903	[illegible]	1695	[illegible]	2272	[illegible]	1113
[illegible]	1561	[illegible]	893	[illegible]	775	[illegible]	3709	[illegible]	1725
[illegible]	3377	[illegible]	4311	[illegible]	1571	[illegible]	3557	[illegible]	1153
[illegible]	1582	[illegible]	787	[illegible]	2730	[illegible]	1057	[illegible]	1200
[illegible]	1564	[illegible]	2522	[illegible]	3800	[illegible]	1735	[illegible]	1223
[illegible]	1078	[illegible]	1713	[illegible]	595	[illegible]	3412	[illegible]	1346
[illegible]	841	[illegible]	504	[illegible]	2354	[illegible]	1082	[illegible]	3327
[illegible]	4583	[illegible]	2464	[illegible]	5540	[illegible]	4100	[illegible]	1678
[illegible]	1671	[illegible]	1529	[illegible]	1020	[illegible]	4086	[illegible]	487
[illegible]	1387	[illegible]	1341	[illegible]	1053	[illegible]	1535	[illegible]	2439
[illegible]	1246	[illegible]	954	[illegible]	2307	[illegible]	1657	[illegible]	1914
[illegible]	1096	[illegible]	1333	[illegible]	1702	[illegible]	518	[illegible]	1229
[illegible]	2732	[illegible]	849	[illegible]	1058	[illegible]	2229	[illegible]	2356
[illegible]	1334	[illegible]	4582	[illegible]	3279	[illegible]	1663	[illegible]	1254
[illegible]	3697	[illegible]	3060	[illegible]	1643	[illegible]	1512	[illegible]	1309
[illegible]	4235	[illegible]	1243	[illegible]	4191	[illegible]	1789		

Իպրօ շոգենաւը, Նաւապետ Ուա, ընդհանուր վաճառքով Հուլէն հոս հասած պարպած և Օտեսա ուղեւորած է։

Շիբիօ շոգենաւը, Նաւապետ Սթըրրոխ, ընդհանուր վաճառքով Հուլէն հոս կը սպասուի ամսոյս 30ին։

Քլիօ շոգենաւը, Նաւապետ Երնկ, ընդհանուր վաճառքով այժմ կը բեռնաւորի ի Հուլ և ամսոյս 30ին պիտի մեկնի ուղղակի Պոլիս գալու համար։

Դիմել առ գործակալ Տ. ՀԷԼՑ ՋԻՐ ԲԻՋՕ

[illegible] 377

COMP [illegible] RUSSE

NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

[illegible]

- 13 26 [illegible]
- 14,27 [illegible] 10ին [illegible]
- 15/28 [illegible] 10ին [illegible]
- 15/28 [illegible]
- 16/29 [illegible]

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ [illegible]

Ն. ՊԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

[illegible]

Նոյեմ. 29ին Առմէնի, Մարսիլիայէն։

Դեկտ. 3ին Սիռէաս, Մարսիլիայէն։

» 9ին Միենկրէլի, Անտ. եղերքէն։

[illegible]

Դեկտ. 2ին Առմէնի, Թէօտոսիա և Նովօրոսիսք։

» 4ին Սիռէաս, Սամսոն, Տրապիզոն և Պաթում։

» 10ին Միենկրէլի, ուղ. Մարսիլիա։

[illegible]

[illegible] 245 ֆրանք [illegible] 175 ֆրանք. [illegible]

[illegible]

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

[illegible]

[illegible]	Թօնօ	[illegible]	Թօնօ
[illegible]	3000	[illegible]	2500
[illegible]	4000	[illegible]	[illegible]
[illegible]	4000	[illegible]	[illegible]
[illegible]	4000	[illegible]	[illegible]
[illegible]	4000	[illegible]	2050
[illegible]	4000	[illegible]	1800
[illegible]	[illegible]	[illegible]	1500

[illegible]

121 [illegible]

ԱՆԱՏՈԼՈՒԻ ՕՍՄ. ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երթեւեկութիւն կառախումբերու 1901 Նոյեմբեր 1 (Ն. Տ.) ուրբաթ օրէն սկսեալ

ԷՍԿԻ–ՇԷՀԻՐ ԳՈՆԵԱՅԻ ԳԻԾ

ԵՐԹ Կառ. Թ. 224 խառն Առտու		ԿԱՅԱՐԱՆ	ԴԱՐՁ Կառ. Թ. 223 խառն Իրկն.	
Ժ.	Վ.		Ժ.	Վ.
12	—	մկն. Էսկի-Շէհիր ժմ.	3	—
12	42	» Կէօքճէ քըրք »	2	20
1	39	» Սաալօնճը բունար »	1	38
2	33	» Ալաեունտ »	12	42
3	15	» Չէքիրլէր »	11	53
4	10	» Տէօյլէր »	11	5
4	39	» Ինէօնիւյէ »	10	20
5	3	» Համամ »	9	53
5	14	» Կազլիճէօլ համամ »	9	44
6	1	» Աֆիոն Գարա Հիսար »	9	13
6	41	» Գէօյլիւք Չօպանլար »	8	20
7	36	» Չայ »	7	33
8	21	» Իսհագլու »	6	40
8	45	» Եասսիան »	6	15
9	16	» Աք չէհիր »	5	53
9	48	» Ազարի քէօյ »	5	13
10	30	» Զավուշճը քէօյ »	4	35
11	8	» Իլկին »	4	3
11	55	» Գատըն-Խանը »	3	9
12	50	» Սէրայ-Ինի »	2	27
1	22	» Մէյտան »	1	47
2	22	» Բունար-Պաշը »	12	42
3	—	ժմ. Գոնիա մկն.	12	—
Իրկն.			առտ.	

ԷՍԿԻ ՇԷՀԻՐԷՆ ԷՆԿԻՒՐԻՒԻ ԳԻԾ

ԵՐԹ Կառ. Թ. 122 խառն Առտու		ԿԱՅԱՐԱՆ	ԴԱՐՁ Կառ. Թ. 121 խառն Իրկն.	
Ժ.	Վ.		Ժ.	Վ.
1	—	մկն. Էսկի Շէհիր ժմ.	11	—
1	44	» Աք Պունար »	10	18
2	24	» Ալբիւ Քէօյ »	9	46
3	4	» Պէյլիք Ախուր »	8	58
4	9	» Սարիքէօյ »	8	1
4	58	» Պիչէր »	7	4
5	35	» Սաալէր »	6	27
6	9	» Պէյլիք Քէօփրիւ »	6	—
7	3	» Բօլաթլը »	5	16
8	21	» Մալը Քէօյ »	3	49
9	15	» Սէնճան Քէօյ »	2	47
10	—	ժմ. Էնկիւրիւ մկն.	2	—
Իրկն.			առտ.	

ՀԱՄԻՏԻԷ—ԱՏԱ-ԲԱԶԱՐ

ԵՐԹ Կառախումբ				ԿԱՅԱՐԱՆ	ԴԱՐՁ Կառախումբ			
Թ. 42[illegible] խառն Իրկ.		Թ. [illegible] խառն Իրկ.			Թ. 421 խառն Առտու		Թ. 423 խառն Իրկ.	
Ժ.	Վ.	Ժ.	Վ.		Ժ.	Վ.	Ժ.	Վ.
6	30	8	—	մկն. Համիտիէ ժմ.	6	—	7	30
6	48	8	18	ժմ. Ատա-Բազար մկն.	5	42	7	12

ԱԼԱՅՈՒՆՏԷՆ ՔԻՕԹԱՀԻԱ

ԵՐԹ Կառախումբ				ԿԱՅԱՐԱՆ	ԴԱՐՁ Կառախումբ			
Թ. 322 խառն Առտու		Թ. 324 խառն Իրկն.			Թ. 321 խառն Առտու		Թ. 323 խառն Իրկն.	
Ժ.	Վ.	Ժ.	Վ.		Ժ.	Վ.	Ժ.	Վ.
2	35	12	45	մկն. Ալաեունտ ժմ.	2	—	12	5
2	55	1	5	ժմ. Քիօթահիա մկն.	1	40	11	45